

כל הזבחים

ב.

עיין להלן במשנה מו: ובגמרא שם. ויש להסתפק, האם יש מצווה לכתחילה לחשוב את ה' דברים אלו או דלמא דכלפי זה מספיק מה שסתמן לשמן, ועיקר ההלכה היא שלא ישנה את המחשבה של ה' דברים אלו. ועיין רמב"ם פ"ד ממעשה הקרבנות ה"י והי"א. וברש"י שם על המשנה. ובדעת הרמב"ם יש להסתפק, אם מחשבת ה' דברים הוא בכל הד' עבודות או רק בשחיטה.

הנה יש לדון בפסול שלא לשמן. האם יסודו הוא משום עקירת הלשמה וחסר בקרבן הקרבה לשמה דהקרבן קרב לשם קרבן אחר וחל בו הקרבה שונה מעיקר דינו. דדינו הוא לישחט לשם עולה והוא נשחט לשם שלמים. או דיסוד הפסול הוא מחשבה הפוסלת וכמו דמצינו מחשבת פיגול ומחשבת חוץ למקומו וחוץ לזמנו שפוסלים בהקרבת קרבן כמבואר להלן במשנה כט. דיש מחשבות שפוסלות בהקרבת הקרבן ורק דשם הדין פסול שלהם שהוא פסול לגמרי וכאן דין פסולם הוא שהוא פסול דלא יעלו לשם חובה חוץ מחטאת ופסח ששם הוא דין פסול גמור.

כל הזבחים וכו'. רש"י ד"ה כשרים יל"ע אמאי לא נקט רש"י נמי קבלה והולכה שכשרים. והגרי"ד דן, שהחידוש של רש"י הוא שלא נאסר לעשות את עבודות אלו וקבלה והולכה לעולם אין איסור וביאר שהאיסור הוא משום לא תזבח לה' אלקיך כל דבר רע וכמבואר ברמב"ן בספר המצוות בהשמטה ד' אמנם הוכיח מהרמב"ן שדין זה לא נאמר לגבי שלא לשמה אלא רק בחוץ למקומו וחוץ לזמנו. וקשה לומר דרש"י פליג. ועיין רש"י על החומש בתחילת פרשת משפטים. **בא"ד** יל"ע האם יסוד הדין דלא עולה לבעלים לשם חובה דהוא מפקיע את התורת מתכפר. או דאין הביאור דאין זה הקרבה מכפרת והטעם דאינו לבעלים לשם חובה הוא משום שהיו הקרבה חסרה וכיוון שההקרבה חסרה הגם שהיא הקרבה כשרה אינו עולה לבעלים לשם חובה דבעינן הקרבה כתיקונה. והגרי"ז נקט, דדין דלא עולה לבעלים לשם חובה הוא דין גם בקרבנות נדבה ודייק כן מהשיטה אות א. ויל"ע בדיוקן ובדעת רש"י כאן שכתב אע"פ שמצוותן לישחטן לשמן לכאורה משמע שלא כדבריו. דלא חסר בתורת מתכפר. **רש"י ד"ה אלא** יש לעיין מאי קמ"ל דישחטנו לשמו. **[רש"י ד"ה הפסח בזמנו** ברש"י מבואר דמדאוריתא הזמן הוא מחצות ולא משש ומחצה ועיין בגליון הש"ס בתחילת תמיד נשחט בפסחים שנראה שסבר דהוי סתירה בדעת רש"י האם מדאוריתא זמנו הוא בשש או בשש ומחצה. **ר"א אומר אף האשם.** עיין להלן י. י: ששם לכאורה דחתה הבריייתא את הילפותא של אשם מחטאת משום דמה לחטאת דכן דמה ניתן למעלה והביאה ילפותא של כחטאת כאשם ואם כן יש לעיין מדוע המשנה הביאה ילפותא זו. **יוסי בן חוני וכו'** עיין להלן יא בגמרא. ויש לעיין בסברת יוסף בן חוני מדוע הנשחטים לשם פסח ולשם חטאת יפסלו יותר ועיין רש"י ד"ה הנשחטין שכתב כי היכי וכו' ויש לעיין מהו הכי היכי ומהו הדמיון בין שני האופנים.

עיין חידושי מרן רי"ז הלוי פ"ד ממעשה"ק הי"א. שייסד דיסוד הפוסל הוא מחשבה הפוסלת. ועיי"ש מה שהביא ראייה מסוגיא מפורשת בדף ס בפסחים. עיין שם כל הסוגיא ויל"ע על דבריו. בסברת רב דימי מה הדמיון בין לשמו שלא בזמנו לשלא לשמה בזמנו הרי שלא לשמה הוא מחשבה הפוסלת ולכן פוסל אפילו שנעשה גם לשמו. עוד קשה בסוף הסוגיא התם הביאה הגמרא את סברת רב אדא בר אבהו דדילמא שאני היכא דאמר מהיכא דלא אמר והביא ראייה ממחשבת שלא לאוכליו דשלא לשמה עוקר הסתמא ויש לעיין דהרי בשלא לאוכליו באמת כשר לאוכליו ושלא לאוכליו ואם כן ממה נפשך אם סתמא דשלא לאוכליו לא נעקר אז באמת שיהיה כשר ואם סתמא דאוכליו אינו דין כסתמא דלשמה והוא נעקר אז מה היא הוכחת הגמרא. ולגוף ראיית הגרי"ז מהסוגיא התם עיין שם היטב ברש"י ד"ה הכי השתא ולכאורה יש מקום לדחות את ראייתו.

ועיין להלן קיד: קטו. והני בני שלמים נינהו וכו' ומבואר דהוי עקירה שישלא לשמה היא עקירה על הקרבת הלשמה ועיין שם קטו. רש"י ד"ה ור"א היא ובסוף הסוגיא התם אמר לך רב הונא וכו' ועיין סוגיית הגמ' זבחים סו: במשנה ובגמרא שם סו. תניא אמר לו ר"א לרבי יהושע אשם ששחטו בצפון וכו' ומבואר שם דסד"א דגמרא היא דמשום דשינה את שמה לדבר שיש בה מעילה תיהוי בה

מעילה. ועיין מנחות מב: תוד"ה מה. ומנחות מז: תוד"ה עד. [ועיין קוב"ש ח"ב סי' כ"ב. ובחי' ר' לייב מאלין סי' א' וסי' ב' שהרחיב בזה.]

תוד"ה לשם וכו' ואע"ג דדרשינן בגמ' קדשים מחללים קדשים ואין חולין מחללין קדשים וכו' הקשה רע"א בתוספות במשניות אות ט מה הקשו התוספות הרי בוודאי דין קדשים מחללים קדשים הוא לפסול גמור דלענין כשר ולא עלו זה הרי הדין גם בשוחט לשם חולין וכמבואר להלן מו: דכשר ואינו מרצה. ואמר הגרי"ז דדין זה נוהג רק בחטאת דכשר ואינו מרצה ושאר הקרבנות כשר ועלו וצ"ב מדוע שיהיה כן.. והגרי"ז הביא ראיה לדבריו מהא דהובא שם בה"ח דין דשינוי בעלים בחטאת פוסל רק במחויב כמותו ואם לא כן הוי כשר ולא עלו. ובעולה גם כן כתב הרמב"ם בהי"ד דדין שאינו עולה הוא גם כן רק במחויב כמותו אלא דכל אדם מישראל הוא מחויב עולה והקשה הגרי"ז תיפוק ליה דדין לא עלו הרי נתבאר בחטאת דהוא גם לאינו מחויב כמותו הרי חזינן דעולה הוא דרגא פחות מחטאת ודבר זה צ"ע רב א. מהיכי תיתי לרמב"ם דבחטאת יהיה כשר ולא עלו וב. מדוע שעולה לגבי זה יהיה חלוק. [ועיין עוד חידושי מרן רי"ז הלוי הלכות פסולי המוקדשין עמוד מז: ד"ה מנחות וכו']. ועיין ברמב"ן ר"ה ל שנקט דלשם חולין כשר גם בחטאת

יש לעיין, אם כהן העושה שלא לשמה האם הוא חייב בתשלומים. עיין רש"י בב"ק ד"ה ומפגל כהן ששחט קרבנו של ישראל חטאת לשם שלמים דאין הקרבן עולה לחובת בעליו וצריך אחר עכ"ל. וצ"ע א' מדוע שינה רש"י מהפשטות ולא ביאר דהוי פיגול וב' דאם החיוב הוא משום שאינו עולה לחובת בעליו אם כן מדוע דווקא בחטאת הרי הדין היה צריך להיות כן בכל הקרבנות שלא עלו לשם חובה. ועיין גיטין נג. ד"ה מפגל וצ"ע.

תוד"ה כל הזבחים. מבואר בתוספות ששינוי בעלים יסודו הוא בעבודת הזריקה וכן ששינוי קודש נאמר גם בעבודת הקטרה עיין ברמב"ם פ"ד ממעשה הקרבנות שפליג על התוספות וכן בפ"ג מפסוה"מ ה"א וה"ג. וכן שם בפרק ט"ו ה"א. ויל"ע לדעת הרמב"ם יקשה קושיית התוספות מדוע בעינן תרי קראי דהרי לא בעינן פסוק להקטרה משום שהדין אינו נוהג בהקטרה. ועיין בגרי"ז בספרו מה שתירץ בזה. ויל"ע בדבריו.

ב. ב:

עיין חידושי מרן רי"ז הלוי פ"ד ממעה"ק הי"א. שייסד דיסוד הפוסל הוא מחשבה הפוסלת. ועי"ש מה שהביא ראיה מסוגיא מפורשת בדף ס בפסחים. עיין שם כל הסוגיא ויל"ע על דבריו. בסברת רב דימי מה הדמיון בין לשמו שלא בזמנו לשלא לשמה בזמנו הרי שלא לשמה הוא מחשבה הפוסלת ולכן פוסל אפילו שנעשה גם לשמו. **עוד קשה** בסוף הסוגיא התם הביאה הגמרא את סברת רב אדא בר אהבה דדילמא שאני היכא דאמר מהיכא דלא אמר והביא ראיה ממחשבת שלא לאוכליו דשלא לשמה עוקר הסתמא ויש לעיין דהרי בשלא לאוכליו באמת כשר לאוכליו ושלא לאוכליו ואם כן ממה נפשך אם סתמא דשלא לאוכליו לא נעקר אז באמת שיהיה כשר ואם סתמא דאוכליו אינו דין כסתמא דלשמה והוא נעקר אז מה היא הוכחת הגמרא. ולגוף ראיית הגרי"ז מהסוגיא התם עיין שם היטב ברש"י ד"ה הכי השתא ולכאורה יש מקום לדחות את ראייתו.

ועיין להלן קיד: קטו. והני בני שלמים ניהו וכו' ומבואר דהוי עקירה ששלא לשמה היא עקירה על הקרבת הלשמה ועיין שם קטו. רש"י ד"ה ור"א היא ובסוף הסוגיא התם אמר לך רב הונא וכו' ועיין סוגיית הגמ' זבחים סו: במשנה ובגמרא שם סו. תניא אמר לו ר"א לרבי יהושע אשם ששחטו בצפון וכו' ומבואר שם דסד"א דגמרא היא דמשום דשינה את שמה לדבר שיש בה מעילה תיהוי בה מעילה. ועיין מנחות מב: תוד"ה מה. ומנחות מז: תוד"ה עד.

תוד"ה לשם וכו' ואע"ג דדרשינן בגמ' קדשים מחללים קדשים ואין חולין מחללין קדשים וכו' הקשה רע"א בתוספות במשניות אות ט מה הקשו התוספות הרי בוודאי דין קדשים מחללים קדשים הוא לפסול גמור דלענין כשר ולא עלו זה הרי הדין גם בשוחט לשם חולין וכמבואר להלן מו: דכשר ואינו מרצה. ואמר הגרי"ז דדין זה נוהג רק בחטאת דכשר ואינו מרצה, ושאר הקרבנות כשר ועלו. וצ"ב מדוע שיהיה כן.. והגרי"ז הביא ראיה לדבריו מהא דהובא שם בה"ח דין דשינוי בעלים בחטאת פוסל

רק במחויב כמותו ואם לא כן הוי כשר ולא עלו. ובעולה גם כן כתב הרמב"ם בהי"ד דדין שאינו עולה הוא גם כן רק במחויב כמותו אלא דכל אדם מישאל הוא מחויב עולה והקשה הגרי"ז תיפוק ליה דדין לא עלו הרי נתבאר בחטאת דהוא גם לאינו מחויב כמותו הרי חזינן דעולה הוא דרגא פחות מחטאת ודבר זה צ"ע רב א. מהיכי תיתי לרמב"ם דבחטאת יהיה כשר ולא עלו וב. מדוע שעולה לגבי זה יהיה חלוק.

למה לי למיתני וכו' הנה יש לדון מה היה הסברא של הגמרא דיהיה מותר לשנות את שאר העבודות. ולפי הגרי"ז יש לעיין מדוע יהיה אסור לחשב בשאר העבודות הרי כבר הקרבן נפסל.

רש"י ד"ה ונדבה מי שרי לשנויי ביה עיין רש"י דביאר שנאסר משום לא יחשב ועיין רש"י מנחות ב: ד"ה ונדבה שפירש באופן אחר ועיי"ש בשיטה אות א וצ"ע מדוע שינה פירושו ועיין חידושי מרן רי"ז הלוי הלכות מעשה הקרבנות פ"ד ה"יא עמוד לה: ד"ה והנה באמצע דיבור מה שדן בזה.

ב:

האי נדבה נדר הוא אלא אם כמו שנדר יהא נדר ואם לאו יהא נדבה לכאורה משמע שהנפקא מינה היחידה בשלא לשמה הוא שאינו עולה לחובה והרי הוא כנדבה. והנה לכאורה מכאן יש ראייה שהתורה מתכפר לא בטלה. ובעולה הרי הוא מתכפר בחיוב עשה. אלא דאינו עולה לשם חובה.

אמנם עיין להלן ו. איבעיא להו כיפרו על מה שבאו וכו' וברש"י שם ד"ה אי אמרת וצ"ע דמשמע דאינו מכפר בעולה. ועיין שם בשיטה אות ב ובתוספות ד"ה דאי.

רש"י ד"ה ונדבה. עיין בית הלוי סוף חלק א סוף סימן ל' שכתב שהטעם שרש"י במנחות לא פירש שאסור משום לא יחשב הוא משום שכיוון שאינו מוסיף בפסול הקרבן אינו עובר בלא יחשב. ורש"י דידן סובר שהאיסור לא יחשב הוא על עצם המחשבה אף אם לא מוסיף בפסול הקרבן.

ואסור לשנויי ביה הנה יש לעיין לדעת הרמב"ם דיש מצווה לחשוב לשמה האם נאמרה כאן המצווה. וכן יש לעיין לדעת הרמב"ם פ"ח מפסולי המוקדשין ה"א ה"ב האם האיסור נוהג גם בעולה או רק בחטאת וכן האם האיסור הוא רק בעבודה ראשונה או בכל העבודות עיי"ש בלשון הרמב"ם. אמנם עיין ברמב"ם פט"ו מפסולי המוקדשין ה"ג. ויל"ע.

הדין דאסור לשנויי ביה הגרי"ד שאל לגרי"ז האם דין זה נאמר רק בשינוי קדש או גם בשינוי בעלים דאחד [החזון יחזקאל תחילת קרבנות] רצה לומר דבשינוי בעלים הקרבן לא שייך לבעלים עוד. והגרי"ז אמר דאינו כן. ורצה להביא ראייה מהסוגיא בנזיר מו: שמבואר שם דלר"ש גילת על עולה שלא לשמה יצא ועיי"ש שר"ש לטעמיה דגילה על שלמי נדבה יצא. וטען הגרי"ז דזה מהני רק אם הקרבן קרב עבור הנזיר. אז מועיל תגלחתו.

תוד"ה ואם לאו יהא נדבה. מבואר בתוספות דעד לאחר שחיטה עדיין עובר על בל תאחר ויל"ע דלכאורה הוא תלוי בזריקה ומדוע תלוי בשחיטה. עוד הקשה הגרי"ד הרי מבואר ברש"י מעילה יט. לגבי חטאות ואשמות שהוא חייב באחריותן עד שיביאן לעזרה וכן ברש"י חולין קלט. ד"ה דמיחסר. ואם כן יש לעיין כיוון דכבר יצא ידי חובתו איך יעבור בכל תאחר.

ועיין מל"מ פ"ד ממעה"ק ה"ה. שהקשה ממשנתינו על התוספות בחולין כב: שכתבו שמהביא ליד כהן יצא ידי חובת נדרו והקשה המל"מ דהרי מבואר במשנתינו שאם שחטו שלא לשמה לא יצא ידי חובה.

אמר ליה רבינא וכו' תנן כל הזבחים וכו' הנה יש לעיין מה היא סתירת רבינא דהנה בגט אם לא נעשה לשמה הוא פסול מה שאין כן בזבחים הרי אם נעקר הלשמה אינו פסול ובשלמא לפי מה שפירשנו ברש"י דהפסול הוא עקירת הלשמה אתי שפיר אלא לפי מה

שפירשנו בדעת הרמב"ן דעקירת הלשמה אינו פוסל אלא רק מה שנעשה לשם זבח אחר אם כן מה הקשה רבינא. אפילו אם סתמא לא הוי לשמה מכל מקום עולה לבעלים לשם חובה וצ"ע. ועיין בהמשך הסוגיא. ולדעת הגרי"ז צריך לומר דבשלב זה סברנו דהפסול הוא מה שאין לשמה ולא מה דהוי מחשבה הפוסלת וזהו קצ"ע על דבריו.

אלמא נמי סתמא כלשמן דמי. עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי במעשה הקרבנות עמוד לה ד"ה ועפ"ז מה ששקיל וטרי בסוגיין. להוכיח דאם לא הוי סתמא לשמה הוי פסול. והקשה אם כן היכן נוגע הדין דחולין אינם מחללים קדשים וכן עוד דינים וכתב להוכיח דבעל כרחך דמזה ליכא להוכיח משום דיש דין מחשבה הפוסלת וכלפי זה נוגע הילפותא דאין חולין מחללים קדשים יעו"ש וצריך לדון אם ראיתו מוכרחת.

עיין בלשונות רשי בסוגיין שהוזכר לשון עקירה ויל"ע אם מתאים אם דרכו של הגרי"ז.

ב:

האי נדבה נדר הוא אלא אם כמו שנדר יהא נדר ואם לאו יהא נדבה לכאורה משמע שהנפקא מינה היחידה בשלא לשמה הוא שאינו עולה לחובה והרי הוא כנדבה. והנה לכאורה מכאן יש ראיה שהתורת מתכפר לא בטלה ובעולה הרי הוא מתכפר בחיוב עשה. אלא דאינו עולה לשם חובה.

אמנם עיין להלן ו. איבעיא להו כיפרו על מה שבאו וכו' וברש"י שם ד"ה אי אמרת וצ"ע דמשמע דאינו מכפר בעולה. ועיין שם בשיטה אות ב ובתוספות ד"ה דאי.

רש"י ד"ה ונדבה. עיין בית הלוי סוף חלק א סוף סימן ל' שכתב שהטעם שרש"י במנחות לא פירש שאסור משום לא יחשב הוא משום שכיוון שאינו מוסיף בפסול הקרבן אינו עובר בלא יחשב. ורש"י דידן סובר שהאיסור לא יחשב הוא על עצם המחשבה אף אם לא מוסיף בפסול הקרבן.

ואסור לשנויי ביה הנה יש לעיין לדעת הרמב"ם דיש מצווה לחשוב לשמה האם נאמרה כאן המצווה. וכן יש לעיין לדעת הרמב"ם פ"ח מפסולי המוקדשין ה"א ה"ב האם האיסור נוהג גם בעולה או רק בחטאת וכן האם האיסור הוא רק בעבודה ראשונה או בכל העבודות עיי"ש בלשון הרמב"ם. אמנם עיין ברמב"ם פט"ו מפסולי המוקדשין ה"ג. ויל"ע.

הדין דאסור לשנויי ביה הגרי"ד שאל לגרי"ז האם דין זה נאמר רק בשינוי קדש או גם בשינוי בעלים דאחד [החזון יחזקאל תחילת קרבנות] רצה לומר דבשינוי בעלים הקרבן לא שייך לבעלים עוד. והגרי"ז אמר דאינו כן. ורצה להביא ראיה מהסוגיא בנזיר מו: שמבואר שם דלר"ש גילח על עולה שלא לשמה יצא ועיי"ש שר"ש לטעמיה דגילח על שלמי נדבה יצא. וטען הגרי"ז דזה מהני רק אם הקרבן קרב עבור הנזיר. אז מועיל תגלחתו.

תוד"ה ואם לאו יהא נדבה. מבואר בתוספות דעד לאחר שחיתה עדיין עובר על כל תאחר ויל"ע דלכאורה הוא תלוי בזריקה ומדוע תלוי בשחיטה. עוד הקשה הגרי"ד הרי מבואר ברש"י מעילה יט. לגבי חטאות ואשמות שהוא חייב באחריותן עד שיביאן לעזרה וכן ברש"י חולין קלט. ד"ה דמיחסר. ואם כן יש לעיין כיוון דכבר יצא ידי חובתו איך יעבור בכל תאחר.

ועיין מל"מ פ"ד ממעה"ק ה"ה. שהקשה ממשנתינו על התוספות בחולין כב: שכתבו שמהביא ליד כהן יצא ידי חובת נדרו והקשה המל"מ דהרי מבואר במשנתינו שאם שחטו שלא לשמה לא יצא ידי חובה.

אמר ליה רבינא וכו' תנן כל הזבחים וכו' הנה יש לעיין מה היא סתירת רבינא דהנה בגט אם לא נעשה לשמה הוא פסול מה שאין כן בזבחים הרי אם נעקר הלשמה אינו פסול ובשלמא לפי מה שפירשנו ברש"י דהפסול הוא עקירת הלשמה אתי שפיר אלא לפי מה שפירשנו בדעת הרמב"ן דעקירת הלשמה אינו פוסל אלא רק מה שנעשה לשם זבח אחר אם כן מה הקשה רבינא. אפילו אם סתמא

לא הוי לשמה מכל מקום עולה לבעלים לשם חובה וצ"ע. ועיין בהמשך הסוגיא. ולדעת הגרי"ז צריך לומר דבשלב זה סברנו דהפסול הוא מה שאין לשמה ולא מה דהוי מחשבה הפוסלת וזהו קצ"ע על דבריו.

אלמא נמי סתמא כלשמן דמי. עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי במעשה הקרבנות עמוד לה ד"ה ועפי"ז מה ששקיל וטרי בסוגיין. להוכיח דאם לא הוי סתמא לשמה הוי פסול. והקשה אם כן היכן נוגע הדין דחולין אינם מחללים קדשים וכן עוד דינים וכתב להוכיח דבעל כרחך דמזה ליכא להוכיח משום דיש דין מחשבה הפוסלת וכלפי זה נוגע הילפותא דאין חולין מחללים קדשים יעו"ש וצריך לדון אם ראיתו מוכרחת.

עיין בלשונות רשי בסוגיין שהוזכר לשון עקירה ויל"ע אם מתאים אם דרכו של הגרי"ז.

אמר ליה רבינא וכו' תנן כל הזבחים וכו' הנה יש לעיין טובא. לפי קושיית רבינא דסבר דסתמא נמי כלשמן דמי ולכן היה צריך להיות דגם בגט יהא סתמא לשמה איך פירש את הדין של סתמא לשמה [דהנה ברור דאין כוונתו מצד סתם זבחים לשמן הן עומדים דהרי זה חידוש בתירוץ]. וכן יש לעיין מה הסד"א שיועיל אותו סתמא בגט אשה הרי שם יש דין שיעשה לשמה. ואפילו אם נאמר דההוא"א היתה שסתמא לשמה הפירוש דהוא חושב לשמה ולא דין עדיין תיקשי הרי באשה בוודאי הסופר לא חשב עליה הרי לא ידע שיש כזו אשה בעולם.

שם. הנה יש לעיין מה היא סתירת רבינא דהנה בגט אם לא נעשה לשמה הוא פסול מה שאין כן בזבחים הרי אם נעקר הלשמה אינו פסול ובשלמא לפי מה שפירשנו ברש"י דהפסול הוא עקירת הלשמה אתי שפיר אלא לפי מה שפירשנו בדעת הרמב"ן דעקירת הלשמה אינו פוסל אלא רק מה שנעשה לשם זבח אחר אם כן מה הקשה רבינא. אפילו אם סתמא לא הוי לשמה מכל מקום עולה לבעלים לשם חובה וצ"ע. ועיין בהמשך הסוגיא.

ולדעת הגרי"ז צריך לומר דבשלב זה סברנו דהפסול הוא מה שאין לשמה ולא מה דהוי מחשבה הפוסלת וזהו קצ"ע על דבריו.

אלמא נמי סתמא כלשמן דמי. עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי במעשה הקרבנות עמוד לה ד"ה ועפי"ז מה ששקיל וטרי בסוגיין. וביאר דלפי ההוא"א בגמרא אם סתמא לא הוי לשמה היה פסול משום העדר לשמה ואם יחזור הכשר ויקבל יהני. והקשה אם כן מדוע הגמרא לא הוכיחה דסתמא לשמה דאם לא כן יקשה היכן נוגע הדין דחולין אינם מחללים קדשים וכן עוד דינים וכתב להוכיח דבעל כרחך דמזה ליכא להוכיח משום דיש דין מחשבה הפוסלת וכלפי זה נוגע הילפותא דאין חולין מחללים קדשים יעו"ש וצריך לדון אם ראיתו מוכרחת.

והנה בעצם מה שנקט דסתמא הוי פסול הכוונה בפסח וחטאת דפסול שלא לשמן ויל"ע מגליה לגרי"ז אפשר דאפילו אם סתמא לאו לשמן אז יהא כשר ולא יעלו לבעלים ומי אמר דינהג בזה הפסול של פסח וחטאת.

תוד"ה זבחים מדברי התוספות נמי מוכח דיסוד דין לשמה הוא דין דאם הוא אומדנא אפשר דבקטן אין את האומדנא.

ויש לעיין מה יענה רש"י על קושיית התוספות.

בא"ד. דהו"ל מתעסק הקשה רע"א אם כן מדוע בעינן דרשא דאיש מזרעך לפסול קטן לעבודה תיפו"ל דהוה ליה מתעסק. והאחיעזר ייסד דפסול מתעסק הוי פסול רק בשחיטה עיין להלן מז. והגרא"י הביא דיש שרצו לדייק מלשון המלחמות בר"ה לגבי חטאת לשם חולין דפסול מתעסק הוא פסול בכל העבודות יעו"ש. ועיין חידושי הגר"ח על השס ס"י שעט

תוד"ה סתם לשון הגמרא צ"ע לפירושו של תוספות. בא"ד ואם ירצה הבעל לא יגרשנה עיין רמב"ם אישות פ"כ הלכה יח. שכופין אותו להוציא ועיין רע"א בחידושיין כאן ובשו"ת ק"ל.

יש לעיין מה הדין בלמול גרים האם גם שם ארמאי כשר.

עיינ ע"ז כז. תוד"ה וכי ועיין גיטין כג. תוד"ה עכו"ם וברש"י שם ד"ה לדעתיה.

עיינ בלשונות רשי בסוגיין שהוזכר לשון עקירה ויל"ע אם מתאים אם דרכו של הגרי"ז.

טעמא דאמר לשם פסח ולשם שלמים הא סתמא ולשם פסח כשר ויש לעיין דאם סתמא פירושו רק העדר לשמה אם כן פשיטא במקום שחשב סתמא ולשם פסח דיהיה כשר דהרי דין לשמה לא בעינן לחשב בתחילת העבודה וגם אם קובע בחלק מהעבודה מהני ליחשב קביעה בכל העבודה ואם כן פשיטא דכשר ועיין רש"י ד"ה אלמא וצ"ב.

ב: ג.

תוד"ה סתם וכו' הלכך עכו"ם כשר אע"ג דעביד סתמא. משמעות דברי התוספות כאן וכן בגיטין כג. ד"ה עכו"ם משמע דיסוד הדין דעכו"ם אדעתיה דנפשיה עביד זהו שהוא עושה בסתמא ואינו מתכוון דווקא לדעתו של העומד על גביו. אמנם ברש"י שם ד"ה לדעתיה מבואר שהחשש הוא שהעכו"ם יעשה להדיא לשם אחר ולכאורה יקשה קושיית התוספות אם כן מדוע מילת נכרי בסתמא כשרה הרי שמה יעשה לשם אחר. ויש ליישב בקל. **שם.** הנה לפי מה דביאר הגרי"ז, דסתמא לשמה הוא 'דין' ויש לעיין מה גדר הסתמא במילה האם הוא גם 'דין' שהנה לכאורה בקרבן יש לקרבן קדושה והזמנה ליקרב כעולה ואטו בערלה גם יש הזמנה. ואם נאמר דכאן לא הוי דין אלא אומדנא וכך למעשה נקט הגרא"י יש לעיין מה דימו התוספות הסתמא של זבחים לסתמא של מילה דשם הוי דין אחר שיש אומדנא שמתכוון לשם מצווה. ועוד דמה"ת שנאמר דבסתמא הנכרי מתכוון לשם מצווה. ובתוספות לעיל ד"ה זבחים מוכח להדיא דיסוד דין סתמא הוא דין ואינו אומדנא. ולכאורה במילה הוא נמי דין, ויש לעיין מה שייך כן במילה דבפשוטו הוא דין על הגברא להסיר את הערלה אלא הוא דין בחפצא. ובאמת עיין קרן אורה דפליג על התוספות וסובר שדין סתמא לא שייך במילה. ואם סתמא כן הוי 'דין' גם במילה. יש לעיין לדעת הגרי"ז דביאר דבסתמא לא שייך עקירה אם כן מדוע בכותי שעושה לשם הר גריזים פסול הרי סתמא הוי לשמה ולא שייך עקירה. ויש ליישב.

וזבחים בסתמא דכשרים מנלן אילימא וכו' גבי גט נמי וכו' מבואר בגמרא דמהא דכתיב כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן אין זה ראייה למעט סתמא ויתכן דסתמא הוא בכלל הדין ולפי זה יתבאר דגם השוחט בסתמא בפסח וחטאת יפסל דהרי זה בכלל השלא לשמן של המשנה ויש לעיין מדוע בפסח וחטאת שלא חשב להדיא מחשבה אחרת יפסל שהרי אפילו אם חסר את הלשמה אבל מדוע שיפסל.

ולא קתני שלא נזבחו לשמן. הגרי"ד הקשה להגרי"ז דאמר דיסוד הדין דלשמה הוא דמצד חיסרון הלשמה אינו פוסל אלא משום מחשבה הפוסלת מדברי הגמרא כאן דבאמת מהו הסד"א להוכיח מדברי המשנה דמה שהמשנה לא כתבה שלא נזבחו לשמן דסתמא כשר לעולם אימא לך דהוא פסול והטעם שהמשנה לא כתבה דין זה משום שהיא באה לחדש את הפסול שהתחדש במחשבה הפוסלת והנפקא מינה שלא יחזור הכשר ויקבל. והגרי"ז הסכים לקושיא זו. ויל"ע בזה. **שם.** הנה מבואר בגמרא שהיא דימתה סתמא ולשמה לשלא לשמה ויש לעיין מהו הדמיון דלכאורה סתמא הוא העדר לשמה ואם כן יתכן שהלשמה שחשב להדיא בסוף השחיטה זהו מספיק לקבוע את הלשמה בכל השחיטה בלי הדין של יוכיח סופו על תחילתו וכן קשה על לשמה וסתמא. ועיין רש"י ד"ה אלמא ורש"י ד"ה א"נ.

תוד"ה הא, הגרי"ז נקט דדין דאין מפגלין בחצי מתיר נאמר גם בשלא לשמה והקשה אם כן צריך לומר שחשב בכל העבודה לשם פסח ולשם שלמים וברש"י משמע שמהני שחשב בתחילת הסימן ובסוף הסימן ובפרק בית שמאי הוכחנו שגם אם אין מפגלין בחצי מתיר זהו סברא בפיגול אבל פסול יש ונלמד בק"ו משלא לשמה שהוי פסול עבודה. ודברי הגרי"ז מוקשים וגם כאן מוכח דלא כדבריו.

כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה, הקשה הקרן אורה דהנה כאן מבואר דלכו"ע אמרינן על דעת ראשונה הוא עושה ולהלן מא: לגבי פיגול לדעת ריש לקיש נחלקו בזה תנאים. ועיין חידושי הגרי"ז כאן ב. ד"ה ובזה מבואר. ובמנחות טז. ד"ה והנה.

תוד"ה אתנו הקשה הקרן אורה הרי הוי מחלוקת במנחות מט האם עקירה בטעות הוי עקירה ואנחנו פוסקים כמ"ד לאו שמה עקירה ואם כן מהו החשש שמא יאמר שלא לשמה הרי זהו יעשה בטעות. ועיין רש"י ואחיעזר יו"ד סימן ד.

תוד"ה קיימי יש לעיין מדברי התוספות כאן משמע שמחשבה מועלת בקרבן ולהלן ד: ד"ה מחשבה וכן בבא מציעא ובכל מקום שיטת התוספות דבעינן דיבור עיין קרן אורה חידושי הגרי"ז ד"ה בדינא . [צ"ק וח"נ]

בהא דמבואר בגמרא דסתמא ולשם פסח כשר אלמא סתמא נמי כלשמן דמי. הקשה הגרי"ז קושיא גדולה הרי סוגייתנו היא רבא ורבא סובר להלן ל. דאינה לשחיטה אלא לבסוף וכמבואר התם דמחשבת פיגול חלה רק בגמר השחיטה ואם כן בלשם פסח וסתמא מה שייך שיפסל כיוון שהמחשבה חלה רק בגמר השחיטה ואז חשב לשם פסח וסתם ומה יפסול. ויל"ע בקושיא זו בכמה אופנים. **יוכיח סופו על תחילתו**. עיין קרן אורה מה שכתב על תוד"ה אתנו דיוכיח לא מהני במקום שבעינן דיבור אלא כמחשבה גרידא ולכן לא מהני בפיגול. **תו"ד דה קיימא ב"ד ומתני**. מדברי התוספות מבואר דאפילו אם סתמא שלא לשמה מכל מקום מהני מחשבה לעשותו לשמה ויש לעיין דהרי להלן מא: כלפי מחשבה דשלא לשמה מבואר ברש"י דבעינן דווקא דיבור. וכן בתוספות להלן ד: מבואר שבעינן דווקא דיבור. ועיין קרן אורה הנה לפי שיטת הרמב"ם שסובר דיש מצווה לכתחילה לחשוב לשמה יש לעיין על מה היה התנאי ב"ד דאם התנאי ב"ד היה שישחטו בלי דיבור יש לעיין הרי גם במחשבה שייך שיחשוב לשם דבר אחר ובשלמא לשיטת רש"י שעקירה של שלא לשמה בעינן דיבור. וכמבואר ברש"י במנחות ב: אז שפיר דמי אבל להרמב"ם עצמו דמועיל גם במחשבה אז מה הועילו חכמים בתקנתם **עיין** במשנה ריש פרק התערובות עא: ושם בתוד"ה לשם ויש לעיין, בעיקר הדין דלשם זובח בדעת הרמב"ם האם צריך לחשוב להדיא לשם ראובן או דמספיק מה דחושב לשם בעליו.

לדעת הגרי"ז יש לעיין, מדוע בכל הד' דברים תקנו דלא לימא לשמה הרי אפילו אם יאמר להדיא שלא לשמה לא יארע כלום דהרי בזה לא נתחדש מחשבה הפוסלת ומשמעות דברי רבי יוסי היא שאמר את דינו בכל הו' דברים וצ"ע.

[תוד"ה בסופרים עיין עירובין יג. תורה דסתמא מיכתבא ה"נ דמחקינן ועיין שם בתוספות ד"ה אבל בסוף דבריו ובגיטין כ. ד"ה אי. אמנם עיין בר"ן רפ"ג דגיטין שכתב שהמחיקה דווקא בעינן לשמה.]

תוד"ה כתב עיין שיעורי הגרי"ד, מה דבעי ליישב קושיית התוספות ויש לעיין בדבריו. והגאון רבי אשר אריאלי הקשה, על התוספות וכי הסופר ידע שהבעל הוא נמלך הרי הוא כתבו רק לשם אשה זו שהוא צווה עליו וכתב דזה דוחק להעמיד התוספות באופן שהבעל עצמו כתבו וצ"ע. **שאני התם דאין ברירה** ועיין פירש"י ועיין תוספות גיטין כד: ד"ה לאיזו.

ג.

הכא בסופרים העשויים להתלמד ולא איכתב לשם כריתות כלל. עיין רש"י. ובפשוטו מדויק מהגמרא דאם נכתב גם לשם כריתות אפילו שנכתב נמי להתלמד יהיה כשר.

וקשה מאי שנא מלשמה ושלא לשמה שמבואר להלן במשנה יג. [הובא בגמרא לעיל] שפסול.

והנה יש לעיין דבשלמא לדרכו של הגרי"ז מובן דשלא לשמה הוא מחשבה הפוסלת ובגט הוי רק העדר לשמה. אמנם לפי מה דביארנו דלא כהגרי"ז אלא דגם בזבחים הפוסל הוא העדר הלשמה קשה. ובשלמא לדרכו של הרמב"ן והרמב"ם דהפוסל הוא העקירה ניחא. אלא לדרכו של רש"י והתוספות שהפסול הוא העדר הלשמה צ"ע.

ובעיקר יש לעיין בתוספות מנחות מב. ד"ה מה דמבואר התם דלשמה ושלא לשמה בציצית פסול וקשה אם כן מאי שנא גט. וצ"ע

רש"י ד"ה ואין ברירה יש לעיין לפי מה דביארנו דביטולין אם סתמא לשמה ביאורו שמועיל דעת כללית אם כן יש לעיין בכתב לגרש אחת משתי נשיו לכאורה הוי דעת כללית על אחת מנשיו.

דילמא שאני התם דאינתיק ליה לשם גירושין. הקשה הגר"ז דהרי אם סתמא בגט מהני אז מה תירצה הגמרא דאינתיק לשם אחרת הרי סתמא לשמה ייסודו הוא דין ואם כן לא מהני העקירה. וייסד הגר"ז שאינתיק הוי פסול חדש אפילו אם לא השתנה הלשמה. [ועיין שיעורי הגר"ד שהביא ראיה להגר"ז מדברי הרן ריש פרק כל הגט אמנם אין ראייתו מוכרחת. וגם צריך עיון שם באמת מהו המקור לזה שצריך לכתוב את האלות לשמה.]

והנה עצם ההנחה שבגט קיים הדין של סתמא לשמה הוא צ"ע"ג [וכבר הקשה כן הגר"א"]. דמדוע יקבע שם האישה הזו בגט דווקא. ולכאורה הכוונה כדביארנו שהסתמא מתקיימת בדעת כללית ובזה בוודאי אם אינתיק לשם אשה אחרת חסר בלשמה.

שחטה לשם חולין כשרה. עיין לשון רש"י ובפשוטו משמע דלא כהגר"ז אמנם הגר"ד רצה ליישב לשון זו ויל"ע בזה.

ותו רמי מילתא אחריית וכו' הנה הקשו האחרונים על דברי הגמרא מאי סד"א דהגמרא להקשות מעובדת כוכבים אטו עדיפא מסתמא וסתמ

א כבר ידעינן שפסול. וצ"ע.

והנה הקרן אורה פירש שהסד"א שסתמא בגט כשר פירושו הוא שהפוסל הוא רק לשם אשה אחרת אבל אין דין שיעשה לשמה ולפי זה אתי שפיר. אמנם לפי מה דפירשנו דסתמא הוי דעת כללית לכאורה צ"ע דבוודאי אין נכרית בכלל.

חטאת ששחטה לשם עולה וכו' אלמא דמינה מחריב בה דלאו מינה לאו מחריב בה. הגר"א"י דן דהנה בשלב זה מבואר בגמרא שחולין לא פוסל משום דאינו מחריב בה ולכאורה לפי זה היה צריך להיות כשר לגמרי

אמנם לפי המסקנא שהוי דרשא שאין חולין מחללים קדשים שם התחדש רק דאינו מחלל אבל אינו עולה לשם חובה. ובאמת כבר קדמו באחיעזר ח"ג סימן נב אות ד ורצה לבאר דהרמב"ו בר"ה דאיכשיר הביא כן מסוגייתנו דלאו מינה לאו מחריב בה ולא כסוגיית הגמרא להלן דדרשינן ליה מדרשא וצ"ע.

ואפילו כלי שטף מציל. צ"ע הדמיון בין הדין דמינא מחריב בה לגבי דין עקירה לבין דין טומאה שחוצץ מפני הטומאה דלכאורה בחציצה אין זה דין החרבה ואינו מחריב הטומאה אלא שאינה יכולה לעבור. ומה דימתה הגמרא שני ענינים אלו להדדי.

שם. עיין שיטה אות יז. שהקשה הרי דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה והקשה הגר"ז הרי דין דתוך תוכו אינו דין חציצה רק הוא דין דתוך תוכו אינו מטמא והתוספות הרי מביאר דאפילו אם יש שרץ בכלי הפנימי אינו מטמא את הכלי החיצון ואע"פ שהכלי הפנימי ממש טמא ובעל כרחך זהו דין שתוך תוכו אינו מטמא והוי הלכה חדשה. ועיין רש"י חולין ב. ד"ה תוכו שגם כתב לשון של 'חוצץ' והקשה עליו הגר"ז דאי"ז ענין של חציצה.

ג. ג.

ואפילו כלי שטף מציל. עיין שיטה אות יז. שהקשה הרי דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה והקשה הגר"ז הרי דין דתוך תוכו אינו דין חציצה רק הוא דין דתוך תוכו אינו מטמא והתוספות הרי מביאר דאפילו אם יש שרץ בכלי הפנימי אינו מטמא את הכלי החיצון ואע"פ שהכלי הפנימי ממש טמא ובעל כרחך זהו דין שתוך תוכו אינו מטמא והוי הלכה חדשה. ועיין רש"י חולין כה. ד"ה תוכו שגם כתב לשון של 'חוצץ' והקשה עליו הגר"ז דאי"ז ענין של חציצה.

רש"י ד"ה ואפילו כלי שטף וכו' וכלי גופיה ליכא למימר שיטמא באויר ויטמא אוכלין שבו. הקשה הגר"ד מה הוקשה לו לרש"י דאפילו אי נימא שבאמת יטמא הכלי שבתוכו ויטמא את האוכלין שבו מכל מקום באופן זה האוכלין יהיו רק שלישי לטומאה מה שאין כן אם הם טמאים מכח הכלי החיצון הם שני לטומאה ויש נפקא מינה עדיין בדין דתוך תוכו ויל"ע בזה.

שם. הנה יש לעיין בסברת רש"י שכתב שהחידוש של כלי שטף שהוא מציל אף על גב שהוא מטמא מגבו ובפשוטו הכוונה היא שמשום שהוא מקבל טומאה אז לא יחצוץ בפני הטומאה. אמנם קשה הרי כאן איירי שהכלי החיצון הוא ראשון לטומאה ומכל מקום לא יטמא את הכלי דאין ראשון לטומאה מטמא כלים אלא אוכלין ומשקין ואם כן צריך עיון מה מעלה ומה מוריד אם הוא מטמא כלים מגבו.

והנה באופן שבאמת נטמא הכלי מבואר ברש"י חולין כה. ד"ה תוכו עיי"ש שאינו מציל. וקשה מהתורת כהנים שמיני [פרשה ז ה"ז] שלכאורה מבואר שמציל אפילו בנטמא הפנימי. עיי"ש. ועיין שיעורי הגר"ד סוף דף ג שעמד בזה.

ועיין בתוספות ד"ה ורמינהו שעמד על דברי רש"י אלו. וצריך עיון מה סבר רש"י. ועיין בפירושו שהוא פירש שהנידון הוא האם הוי מינו וכיוון שכלי שטף אינו מין כלי חרס לכן לא יציל ולכאורה לפי זה כלי מתכות נמי ויש לעיין מדוע הגמרא דיברה רק על כלי שטף.

ועיין רש"י להלן סוף ע"ב ד"ה אחד שלכאורה מבואר כתוספות שהנידון בכלי שטף הוא משום שהוא לאו מינה ויש לעיין דלכאורה הוא סותר את פירושו כאן.

רש"י ד"ה ורבי אליעזר שהשרץ קל מן המת. עיין שיעורי הגר"ד שהקשה דלכאורה אין הדיון בגמרא בדמיון בין שרץ לבין מת אלא בין כלי חרס לבין לאהל ועיין במה שהביא מחידושי מרן רבי חיים הלוי הלכות טומאת מת פ"כ ד"ה והנה .

תוספות ד"ה שכן עיין שיעורי הגר"ד שעמד על חילוקם של התוספות בין מחיצה לבין כוורת ותמהו מהו החילוק הרי כוורת גם יסוד הצלתה הוא רק מדין מחיצה ולא מדין כלי. עיין שם מה שהביא בשם הגר"ז.

תוספות ד"ה הכא קשה שבמעטסק אין זה משום השם חולין אלא משום שהוא מתעסק וחולין הוי רק היכי תימצא. עיין שיעורי הגר"ד.

[האחרונים עמדו על שיטת הרמב"ם פסולי המוקדשין פט"ו ה"א. שפסח לשם חולין פסול לגמרי ודנו מה מקורו ומהו סברתו עיין אור שמח ובאבן האזל ובקרן אורה בפתיחה ד"ה ומפשטא ובמקדש דוד קונטרס אחרון סי' ד סק"א.]

ד.

ומנלן דבעינן זביחה לשמה עיין רש"י. ויש לדון בכוונת דבריו 'לכתחילה' האם כוונתו דהגמרא דנה שיש מצווה לחשוב לשמה. או דכוונתו מנלן שיש דין שהזבח ישחט סתמא ושלא ישנה בו שלא יבטל בו את מצוותו.

ועיין היטב בשיטה אות א. והגרא"י הקשה מהי קושיית רש"י פשיטא שבלי פסוק לא היינו יודעים שיש דין לשמה. כדי שנפרש שעל זה קאי דין דמוצא שפתיך.

תוד"ה מה לזביחה וכו' וא"ת זביחה נמי תפסול מק"ו. וכו' לדברי הגר"ח שפירש דבפסח נמי יש דין בעלים על האכילה בשונה משאר קרבנות שדין בעלים הוא רק על הכפרה וזה אשר נלמד מתוכו שיש דין בעלים גם על האכילה והקשה הגרא"י דדין זה שייך רק בשחיטה ולא בזריקה ואם כן מהו קושיית התוספות. ויל"ע . ועיין תוספות פסחים סא: ד"ה רבה

מה לקבלה ובאשה וכו' עיין שיטה שמוחק תיבת אשה ולכאורה הטעם הוא משום דהוי כזר ועיין מנחת חינוך מצווה שצ ובמאירי סנהדרין פא: ד"ה דזר ששימש במקדש שאינו מזרע אהרן ומן הזכרים שבהן ומשמע דאשה היא כזר.

ושורש השאלה האם אשה היא פסול חדש לכאורה הנפקא מינה היא לגבי במה. ועיין משנה למלך קרבן פסח פ"א ה"ג ד"ה תנן ועיין ירושלמי פ"א מגילה הי"א ובתוספתא כאן פי"ג ה"ה ובמנחת ביכורים שם ועיין עוד ירושלמי מגילה פ"א הי"א ובמפרשי הירושלמי שם ובתורת כהנים אחרי פרשה ט ה"ז ועיין עוד בשיטה בכריתות ג. אות יד בהשמטות.

וישנן בחטאות הפנימיות עיין רש"י וצ"ע דהרי מכל מקום יש בהו זריקה ומאי שנא.

ואמר מר זו הולכת אברים לכבש הגרי"ז דייק את הלשון דכתיב לכבש ולא כתיב למזבח עיין בסטענסיל מנחות י. ועיין שיעורי הגרי"ד ובמקדש דוד סימן ה.

ואפקה רחמנא בלשון הולכה. עיין רש"י וכן כתב רש"י על התורה פרק א פסוק ה ועיין שם ברמב"ן דפירש באופן אחר.

הולכה שאפשר לבטלה. למסקנא מבואר שאף שאפשר לבטלה מועלת בה מחשבה. אמנם בתורת כהנים צו פרשתא ח ה"ה מובא מחלוקת תנאים ושם משמע דאם היה אפשר לבטלה לכו"ע לא מועלת מחשבה.

ד. ד:

מה לשינוי קודש שפסולו בגופו יש לעיין אם כוונת הגמרא שהוא טעון עיבור צורה. עיין פסחים עג: או שכוונתו ללשון בעלמא שהמחשבה היא על גופו אבל אין הכוונה שחל בו פסול הגוף עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי פסולי המוקדשים [עמוד 94] ועיין רש"י פסחים סב: ד"ה שלא לשמה ועיין תוספות הרשב"א פסחים לד:

תוד"ה וישנן לאחר מיתה דמאי נ"מ דלא עלו עיין להלן רש"י ז: ד"ה דווקא.

שם דמינה נפקא איסור לשינוי קודש עיין קרן אורה ועולת שלמה. בפשוטו משמע בתוספות שלא נאמר איסור דלא יחשב על שלא לשמה ורק על פיגול אמנם הגרי"ז טען שנאמר לא יחשב אלא דהוא נאמר רק בפסח וחטאת ולא בקרבן שכשר ולא עלו.

שם עיין חידושי הגרי"ד שהקשה מנליה לתוספות שיש דין רועה בעולה ובשלמים הרי דין זה נאמר בחטאת ומנלן שיש דין זה גם בעולה ושלמים.

וברמב"ם מבואר שמותר עולה קרב עולה ומותר שלמים קרב שלמים ומשמע שלא הוי כחטאת שמותרת דמיה לעולה.

ועיין בשיטה אות יב.

תוד"ה וישנן בציבור כן כתב רש"י בפסחים סא. ועיין חידושי הגרי"ז מנחות כה. ד"ה והנה .

הקרן אורה הקשה מהמבואר בהוריות למאן דאמר שכל שבט מביא פר העלם דבר של ציבור אם כן שייך שינוי בעלים בקרבן ציבור.

והגרי"ד הקשה משבועות יג: שמבואר התם שהכהנים אינם מתכפרים בשעיר יום הכיפורים אלא בפר ואם כן שייך שינוי בעלים.

ד:

וישנו בד' עבודות. עיין רש"י אמנם עיין רמב"ם פ"ג ה"א מפסולי המוקדשין וכן פט"ו ה"א דפליג על רש"י וסובר ששינוי בעלים קיים גם בשוחט חטאת ראובן לשם שמעון ולא רק בשוחט על מנת לזרוק אמנם עיין להלן דף י'. שמדברי רב אשי משמע כרש"י. וברמב"ם מבואר בפ"ג ה"ג שמחשבה זו נוהגת בכל הד' עבודות. וצ"ע מדברי הגמרא כאן ועיין בפסחים סא. ועיין במשנה למלך פט"ו ה"א וצ"ע.

רבי שמעון אומר את שעליו חייב באחריותו ואת שאין עליו אין חייב באחריותו. וצ"ע מה חידש רבי שמעון לכאורה זהו מילתא דפשיטא שהרי נדר כיוון שאמר הרי עלי כל כמה שלא הקריב לא קיים את נדרו. ונדבה פשיטא שאינו חייב באחריותו דהרי רק הפריש קרבן ולא נדר ומדוע שיהיה חייב באחריותו. והגרי"ז ציין לדברי המשנה במגילה אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייב באחריותן והנדבות אינו חייב באחריותן והקשה דאין זה נפקא מינה בין הקרבנות אלא שבאופן שהוא נדר הרי הוא מחויב לקיים את נדרו ובנדבה אין נדר ומדוע זה נחשב נפקא מינה.

הגרי"ד ציין לדברי הגמרא במנחות פ: דתודה טעונה לחם ואין חליפתה טעונה לחם ופירשה הגמרא דאיירי בהפריש תודה ואבדה והשנייה נקראת חליפתה וקשה במה היא חליפתה הרי היא גם קיום של התודה.

ועיין בב"ק עח: דהאומר הרי עלי עולה והפריש שור ובא אחר וגנב מי יכול הגנב לפטור עצמו בכבש ובעוף מי מצי אמר וכו' הדר פשיטא שפוטור עצמו בכבש ובעוף. ועיין שם ברש"י וברמב"ם מעשה הקרבנות פט"ז ה"ז.

תוד"ה רב אשי עיין שיטה מקובצת ועיין שיעורי זבחים מהגרי"ד מה שהביא בשם הגרי"ז.

מחשבה בעלמא אלא כיוון דאחשבה פסלה הנה יש לעיין למסקנא האם פירוש דברי הגמרא דבין שינוי קודש בין שינוי בעלים לא הוי פסולו בגופו או דהכוונה היא להפך דבין שינוי קודש בין שינוי בעלים הוי פסולו בגופו ועיין היטב תוספות ד"ה מחשבה בעלמא.

תוד"ה מחשבה בעלמא. אי נמי דברי התוספות צ"ע. ועיין פסחים סב: רב אשי אמר פסולו בגופו ואי אפשר לברר איסורו וברש"י שם שני פירושים.

תוד"ה רב אשי עיין שיטה מקובצת ועיין שיעורי זבחים מהגרי"ד מה שהביא בשם הגרי"ז.

הגרי"ז דן דלמ"ד [להלן לט.]. דשיירים הפנימיים מעכבים ומבואר שם דמפגלים בהם. ודן האם ינהג בהם גם שינוי קודש ושינוי בעלים.

אבל עיין לקמן נב. דאמרינן שיריים מעכבין איכא ביניהו ועיין שם ברש"י דמבואר דאפילו שמעכבין אין מכפרין ועיין בראב"ד תורת כהנים דיבורה דחובה פרשה ג ה"ג. ועיין שיעורי זבחים מהגרי"ד מה שהביא בשם הירושלמי.

תוד"ה שקולים הם ובפרק שור שנגח את הפרה. עיין שם בתוספות דמבואר דלא הוי שקולים.

מה לאיל נזיר שכן יש בו קרבנות אחרים יש לעיין מהו המעלה שיש בו דמים אחרים והגרי"ד טען שהמעלה היא מה שיש בו תגלחת טהרה אמנם הגר"א הקשה דבגמרא להלן מבואר דין זה גם במצורע ואמר דצ"ל דהא דיש לו קרבנות אחרים הוא מעלה.

עיין רש"י ד"ה **שכן טעונים** ומבואר דמעשר אינו טעון חזה ושוק ומבואר דלא כדברי השיטה בב"ק שטען דלרש"י במעשר יהיה טעון חזה ושוק.

רש"י ד"ה ליפסלו שהרי לא נעשו כהלכתן ואין זריקתן מתרת בשרן לאכילה. הקשה הגרי"ד הרי משמעות הדברים שכל הקרבן פסול ולא רק שהזריקה היא זריקה שאינה מתרת בשר באכילה.

ובדברי רש"י מבואר דהפוסל הוא מה שנעשו שלא כמצוותן.

והגרי"ז בספרו הביא את רש"י דידן וטען דמהכא ילפינן שחוץ ממחשבה הפוסלת הלשמה עצמו גם מעכב ולכן סברה כאן הגמרא דבלי מוצא שפתיך היינו אומרים שהלשמה נעקר.

והנה לפי מה דדיברנו לעיל בדעת רש"י דברי רש"י אלו מיושבים היטב גם כלפי קושיית הגרי"ד. ודו"ק.

ד: - ה.

עיין תוד"ה אימא ועיין בשיטה אות י. ועיין בית הלוי חלק א סוף סימן ל.

עיין שו"ת חתם סופר שכתב ביישוב קושיית התוספות על פי השער המלך הלכות קרבן פסח פ"א הא שכתב לייסד מדברי הריטב"א ביומא נג. [ד"ה חד] שכל דין בקדשים שהזהיר עליו הכתוב בלא תעשה הרי הוא מעכב אפילו במקום שלא שנה עליו הכתוב. וכאן יש איסור לא יחשב. אמנם האם בשלא לשמה יש איסור לא יחשב לכאורה תלוי במחלוקת ראשונים.

בחידושי הגרי"ז מעשה הקרבנות פי"ד הי"א כתב ליישב קושיית התוספות על פי שיטת רש"י.

ועיין היטב ברש"י בסוגייתנו שגם נראה מדבריו דמיושבת קושיית התוספות וצ"ע במאי פליגי.

עיין קרן אורה ושפת אמת.

ה.

רש"י ד"ה לא ידעינן במאי עיין רש"י לעיל ד. ד"ה ומנלן ובשיטה שם וצ"ע.

רמי ריש לקיש על מעוהי עיין רש"י. ועיין ברכות יג: רבי יהושע בן לוי גני אמאן דלייט אפרקדן. ועיין שם ברש"י ובתוספות וצ"ע.

ומקשי אם כשרין הן ריצו ואם אינם מרצים למה הם באין. עיין רש"י. עיין שיטה אות א ועיין קרן אורה

והגרי"ז חקר בביאור שאלת הגמרא האם יסוד שאלת קיש לקיש היא שלא שייך קרבן שיהא קרב בלי ריצוי דמהות הקרבן היא לרצות. ולכן צריך או להיות כשר לגמרי או להיות פסול לגמרי. אמנם הקשה דלפי זה לא מובנת קושיית התוספות ד"ה הג"ה. או דשורש שאלת הגמרא היא שמכיוון שחל בקרבן פסול שגורם שלא יהא ריצוי אם כן פסול זה צריך לפסול לגמרי את הקרבן דלא מצינו פסול שחל לחצאים ולא פוסל לגמרי.

ועיין בגרי"ז בסטענסיל. ובחידושי זבחים מהגרי"ד בביאור קושיית הגמרא. ועיין היטב בתוספות ד"ה הג"ה מצינו.

דתנן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה. עיין היטב בסוגיית הגמרא מנחות ד:

הרמב"ן הרשב"א הריטב"א ועוד ראשונים בקידושין יג: הוכיחו שדווקא באופן שהאשה כבר הביאה את חטאתה בחייה אז יביאו יורשים את עולתה והטעם הוא שחטאת לא קרבה לאחר מיתה ואם לא קרבה החטאת לא ניתן להקריב את העולה. והרמב"ן בקידושין הביא את דעת הראב"ד דאפילו רק הפרישה מהני וצ"ע דמכל מקום הרי לא ניתן להקריב את החטאת.

ועיין עולת שלמה מנחות ד: ד"ה האשה.

רש"י ד"ה לא יביאו יורשין חטאתה וכו' והלכתא גמירא לה דלמיתה אזלא. והקשה הגרא"י דתפול"ל דאין כפרה למתים וברש"י במעילה מבואר באמת דהמקור דלמיתה אזלא הוא משום דאין כפרה למתים.

והגרי"ד הקשה דרק באופן שהפרישתה מחיים הוי חטאת שמתו בעליה אבל אם יפרישו היורשים לא הוי חטאת שמתו בעליה.

תוד"ה עולתה וכו' ואפי' דיעבד איירי וכדמשני התם והקשה הגרא"י מדוע תוספות הוכיחו רק מתירין הגמרא שם הרי זה מוכח כבר בשאלה. יעו"ש. וצ"ע

בא"ד. ותירץ הר' חיים וכו' והא דבעי קרא במצורע דכתיב תהיה הקשה הגרי"ד הרי תהיה נאמר רק על דברים שנאמרו בפרשת מצורע והדין שחטאת קודמת לעולה הוי דין כללי כמבואר בפסחים נט. ומהיכי תיתי שיהיה נאמר על זה.

שם. וכן הוא שיטת רוב ראשונים בקידושין יג: אמנם בריטב"א שם מבואר דדווקא מצורע אבל בשאר חטאות הוי לעיכובא.

בא"ד. דיש מחוסר זמן לבו ביום שאמר הכתוב להקריב אשם תחילה. הקשה הגרי"ז מה מה הכרח התוספות לחדש שסדר הכתוב מעכב. וכיוון שסידרה התורה שחטאת יקרב תחילה ממילא חשיב מחוסר זמן של עולה. דלעולם נאמר שסדר הכתוב אינו מעכב ובאמת העיכוב יהיה משום תהיה ואף על גב דלא כתיב אלא בשחיטה ולא בזריקה מכל מקום כיוון שהזריקה היא מחוסרת זמן ממילא לא ניתן גם לשחוט את הקרבן כל זמן שלא הגיע זמן זריקתו הוי מחוסר זמן גם כלפי השחיטה.

ועיין היטב בתוספות מנחות ד: ד"ה ה"ג

בא"ד. וזה הטעם למה לא יהיה בחטאת ועולה בעלמא עיין חידושי מרן רי"ז הלוי סוף הלכות עבודת יום הכיפורים שחידש שאין מחוסר זמן בעולה משום שהגם שאינו ראוי ליקרב בתורת חובה ראוי ליקרב בתורת נדבה ועיין קרן אורה ובחידושי הגרי"ז בסטענסיל.

ואימא הבאין בנדר ונדבה ליתי ולא לריצי אשם ארצויי נמי לירצי ויש לעיין איך יתכן שאשם יהיה יותר בהכשר מעולה.

ומה עולה שאינה מכפרת. אין הפירוש שאינה מכפרת כלל אלא דלא מכפרת כמו אשם על לאוין עיין להלן ברש"י ה: ד"ה מאן.

עולה תוכיח עיין רע"א בגליון הש"ס. ועיין רש"ש ועולת שלמה.

מה להצד השווה שבהן שכן ישנו בציבור תודה תוכיח. הגרי"ד הביא שראה בגליון הגמרא של הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין. שהקשה הרי מצינו שמוסיפים על העיר והעזרות בשתי תודות ואם כן מצינו תודות בציבור. ועיין בשיטה בערכין יא: אות ו דו"ק.

עוד הקש"ה הגרמ"מ דאם מצינו שינוי בעלים בקרבן ציבור דהגרמ"מ הבין דהוא קרבן ציבור של ב"ד וב"ד נחשבים בעלים.

תוד"ה תודה. הקשה הגרי"ד מה בכך שאין שלמים באה נדבה הרי מכל מקום כוונת הגמרא היתה שמצינו שלמים באים בציבור ככבשי עצרת שהם שלמים והם של ציבור. ועיין צאן קדשים.

בא"ד. מלשון התוספות משמע שכתב שעולת ציבור הוא שמקיצין בה את המזבח משמע שאין אופן אחר של נדבת ציבור. ועיין רש"י ויקרא פרק א פסוק ב וברמב"ן שם ובחידושי הגרי"ז על התורה וברמב"ם הלכות תפילה פ"א ה"י ובמלחמות [פרק ג מברכות דף יג. מדפי הרי"ף] במה שהביא בשם רבינו אפרים.

ה. ה:

לימא ליה ר"א אשם נמי אתי לאחר מיתה יש לעיין במה זה נחשב שאשם קרב לאחר מיתה הרי הוא קרב כעולה. עיין חידושי הגרי"ז סטענסיל מנחות ד.

עוד הקשה הגרי"ד הרי אין זה קרבנו של הבעלים דהרי הוי נדבת ציבור שהרי קרב לקיץ המזבח והוא קרבן ציבור ואטו נימא דקאי דווקא כמ"ד דמותרת אית להו שם נדבת יחיג. אמנם עכ"פ תיקשי דהוי עולה ולא אשם.

רש"י ד"ה חטאת נמי. הקשה הגר"א"י דכיוון שכבר נתכפר בחטאת והשנייה קרבה בתורת עולה מעיקרא אין זה חטאת שמתו בעליה כלל ומהו הדמיון.

עיין תוספות ד"ה חטאת שהביא שני פירושים בביאור דברי הגמרא.

ומתוך דברי התוספות מבואר שהטעם שחטאת פסולה שלא לשמה בשונה משאר הקדשים הוא משום שאינה באה לאחר מיתה ויש לעיין אם למסקנא נשאר הגדר שזהו הפוסל בחטאת.

ועיין קרן אורה שהקשה מדוע לתירוצו הראשון של תוספות בעינן לדרשא של אותה תיפוק ליה שכשר משום שבא לאחר מיתה.

עוד הקשה הקרן אורה הרי מבואר שחטאת לשם חולין הוא כשר ואינו מרצה ואם יסוד הפסול בחטאת הוא שלא יתכן בו הקרבה שאינה מרצה איך יתכן שחטאת לשם חולין תהא כשרה.

ועיין תוספות מנחות ד. ד"ה חטאת

אשם נמי כתיב ביה הוא ההוא הוא לאחר הקטרת אימורים הוא דכתיב עיין תוספות מנחות ד. ד"ה לאחר. ועיין בשיטה אות יג.

שם. יש לעיין האם סברת הגמרא היא כהמבואר להלן דלאחר שיוכשר איך יחזור ויפסל אמנם מלשון הגמרא לא משמע שנתכוונה לסברא זו דהתם ועיין אחיעזר ח"ג סי' נא אות ד.

ואלא הוא למה לי לכדרב הונא אמר רב. ומבואר שמכאן הוי דרשא שבעינן ניתוק לרעיה באשם שמתו בעליו. והקשה השפת אמת ד"ה ואלא דלכאורה אותה קושיא שהקשתה הגמרא לעיל שההוא כתוב בהקטרת אימורים ניתן להקשות לגבי ניתוק שכתוב לאחר הקטרת אימורים.

מהו הניתוק עיין רש"י ד"ה שניתק שביאר שהוי משעת האמירה של ב"ד הוציאנו לרעיה וברש"י ד"ה ניתק כתב שמשעת המסירה לרועה וברש"י בפסחים עג. ד"ה אשם כתב שהניתוק הוא על ידי השלכתו בפועל באפר לרעות.

עיין תוספות ועיין תוספות במנחות ד. ד"ה אשם. ועיין רמב"ן ד"ה ואמאי וריטבא ד"ה אלא בשבועות יב. ועיין תוספות פסחים עג. ד"ה ואשם.

ועיין רמב"ם מעשה הקרבנות פ"י ה"ז.

ה: ו.

אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין. עיין רש"י. ומבואר מדבריו דלא ילפינן מהוא שיעכב את הקרבן כיוון שכבר הוכשר בעבודות הדם. ויש לעיין דעל כל פנים הקטרת האימורים עצמה תהיה מעוכבת ובמשנה משמע דבאשם הוא כשר ולא עלו.

מהו הניתוק עיין רש"י ד"ה שניתק שביאר שהיו משעת האמירה של ב"ד הוציאנו לרעה וברש"י ד"ה ניתק כתב שמשעת המסירה לרועה וברש"י בפסחים עג. ד"ה אשם כתב שהניתוק הוא על ידי השלכתו בפועל באפר לרעות.

עיין רש"י ד"ה ניתק ובשיטה אות ט"ו ומשמעות הדברים דדין ניתוק הוא דאורייתא דמבואר שאם ישחוט קודם סתם יהיה פסול שהוא עדיין אשם ויש לעיין מה יהיה הדין בשוחט להדיא לשם עולה קודם ניתוק ועיין מנחות ד. וברש"י שם ד"ה לא. ויש לעיין דכיון שהפסוק חידש דהוי בהיותו עד שעת הניתוק מה יהני אם ישחוט לשם עולה הרי עדיין הוא אשם.

ועיין פסחים עג. דלפי גירסת רש"י שם א"ה אפילו לא ניתק נמי הוי סתירה בין הסוגיות דבסוגיינו מבואר דקודם ניתוק לא מהני מדאורייתא ועיין שם ברש"י. ועיין רמב"ן שבועות יב. ד"ה ואמאי. ובתוספות מנחות ד. ד"ה אשם שהביא גירסת רשב"ם שגורס אי הכי לכתחילה נמי. ולפי זה יש לדון שלא הוי סתירת הסוגיות.

ועיין תוספות. והנה לפירוש הראשון בתוספות יש לעיין מדוע בעינן פסוק לחדש דהוי אשם פשיטא דהוי אשם. ועיין תוספות מנחות שם [התוספות שם ממשיך בע"ב עיי"ש בשורות הרחבות ועוד יש לפרש] ועיין ריטב"א ד"ה אלא בשבועות יב. ועיין תוספות פסחים עג. ד"ה ואשם.

ויש לעיין בפירוש התוספות דלפי זה יצא שלאחר ניתוק זהו כשר לכתחילה. שמשמע שהגזירה היתה עד הניתוק וקשה שהרי מלשונו של רב הונא משמע שגם לאחר ניתוק הוי שחיטה רק בדיעבד.

עיין פירוש ר"ת ויש לעיין דבתחילת דברי התוספות משמע דההלכה אמרה דהוי רועה והפסוק חידש שגם קרבה והקשה הגרי"ז דלכאורה אם כן הפסוק הוא סותר את ההלכה דהרי בהלכה נאמר שרועה.

עוד יש לעיין דבסוף דברי ר"ת משמע דגמרינן שקרבה ולא שרועה ויש לעיין מה היתה ההלכה .

ועיין תוספות פסחים עג.

ועיין רמב"ם מעשה הקרבנות פ"ד פסולי המוקדשים ה"ט"ו.

לימא להו ריש לקיש הנהו נמי ליתו ולירצו. וכו' ואי ס"ד קניא להו נפש אמר רחמנא. הקשה הגרי"ד מדוע הוצרכה הגמרא להביא קרא דנפש הרי רבי יוחנן עצמו אמר דאין בו משום שותפות ומבואר שאם היה שותפות לא היה ניתן להביא ובע"כ דלא קניא להו וצ"ע.

וחכם אחד שאל להגרי"ז מדברי התוספות יומא מא: ד"ה והאי דאע"ג דמבואר בשבועות יב: דאין עולת העוף בציבור מכל מקום אם איתרמי כן מקריבים. אם כן ה"ה נאמר כן במנחה דאע"ג דאין מביאין מנחה בשותפות מכל מקום אם איתרמי כן מביאים.

א"א לא קניא להו אימורי נמי לימרו הקשה הגרי"ז לפי ההו"א דלא ידעינן דיש קרא לרבות את היוורש אם כן קשה מהיכי תיתי דלימרו כיוון דלא קניא להו.

והגרי"ז דן דבוודאי גם בהו"א ידעינן דיש גזה"כ לרבות את היוורש אלא דלא ידענו דהוא מדין בעלים . והגמרא תירצה דהוי מדין בעלים ועיין רש"י ד"ה שאני התם.

מקופיא מכפרה הקשה הגרי"ז א"כ מדוע בעינן פסוק לחדש דיוורש ממיר ועיין קרן אורה בתוד"ה מקופיא.

ועיין תורת כהנים בחוקתי פרק יג ה"ד ועיין תמורה ז: דאין כהנים ממירין בבכור וכו' ועיי"ש בתוספות שם ד"ה שאין זכין. ועיין אבי עזרי פ"א תמורה ה"ד.

איבעיא להו אעשה כיפרו על מה שבאו או לא כיפרו על מה שבאו. עיין רש"י שביאר דשאלה זו קאי המשנה שמבואר שם שכשר ולא עלו והשאלה היא האם כיפרו כדי להגן מן היסורין.

יש לעיין על איזה קרבן נסוב שאלת הגמרא האם על כל קרבן שנעשה שלא לשמה אפילו נדבה או שהשאלה היא רק בקרבנות חובה. וצריך ביאור מהו הסברא לחלק ביניהם.

עיין רש"י ד"ה כיפרו.

עיין לעיל ב. דדייקנו בדברי הגמרא. אם כמו שעשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה דחזין ממה שאינו עולה לשם חובה אין נפקא מינה אחרת. ולכאורה צ"ע מדברי הגמרא כאן דמשמע דהגמרא נסתפקה בכל הקרבנות האם שלא לשמה מעכב כפרה ולכאורה זה גם בקרבנות נדבה.

תוד"ה דאי יש לבאר את סדר הדברים בתוספות.

והנה עיין רש"י ד"ה אי שמבואר לכאורה כהו"א של תוספות ויש לעיין איך יישב את קושיית התוספות.

תוד"ה אלא. עיין צ"ק ח"נ עיין רע"א וקרן אורה.

איבעיא להו אעשה דלאחר הפרשה מכפרא וכו' עיין קרן אורה שהקשה דברמב"ם מבואר דאפילו בחטאת מכפר על חטא שלאחר הפרשה.

תוד"ה והלא עיין פסחים נט. ובתוספות שם עיין יבמות צ. סוף סוף קמתיקרא אכילת בשר וכו' וכתוב ואכלו אותם. וברש"י שם בקושיית ותירוצי הגמרא ועיין שם ברשב"א וברמב"ן.

ועיין רמב"ם ספר המצוות מצוות עשה פט. ומצוות עשה פח ובהלכות מעשה הקרבנות וברש"י עה"ת שמות [כט לג].

יש לעיין, אם רק אכילת כהנים מכפרת או גם אכילת בעלים וכן יש לעיין אם אכילת כהנים מכפרת גם בחזה ושוק או רק בחטאת ואשם. עיין מנחת חינוך מצווה קב ועיין רש"י חולין קל : ד"ה אלא.

איבעיא להו אעשה דלאחר הפרשה מכפרא וכו' יש לחקור בביאור ספק הגמרא האם ספק הגמרא הוא בהלכות הפרשה דהאם כל קרבן שקרב על חטא צריך הפרשה וממילא כיוון דצריך הפרשה אינו מכפר על חטא שלאחר הפרשה או דלמא דכל המהות של הפרשה זהו כשבאים ליחד את הקרבן לחטא אחד אבל בעולה שקרבה על כמה חטאים אין כלל מושג של הפרשה ועצם ההקרבה מכפרת. דהנה זה נראה דאם בעינן הפרשה אין סברא לומר שיכפר על חטא שלאחר הפרשה.

או דלמא דזהו ברור שאם הקרבן קרב על חטא בוודאי בעינן הפרשה אלא דסברת הגמרא היתה דקרבן עולה אינו קרב על חטא אלא הוי דורון והוי כפרה ממילא אמנם אינו קרב על חטא וממילא לא שייך ביה כפרה אלא בקרבן שבא על חטא ועיין רש"י ד"ה כיוון שמבואר שהטעם שעולה אחת מכפרת על חטא הוא משום שהוי דורון והוי כפרה דממילא ולפי זה מסתבר דהוי סברא מה דלא בעינן כלל הפרשה ולכן מכפר על חטא שלאחר הפרשה.

עיין קרן אורה שהקשה דברמב"ם בפ"ג משגגות ה"ג מבואר דאפילו בחטאת מכפר על חטא שלאחר הפרשה. ואם כן קשה מסוגייתנו שמבואר דחטאת לא מכפרת על חטא שלאחר הפרשה. וצ"ע ועיין שיעורי הגרי"ד מה שתירץ ודבריו תמוהים. ועיין היטב ברמב"ם אם באמת כוונתו שהפרשה היתה לפני שאכל חלב למחר או שהפרשה היתה לאחר אכילת שני החלבים.

עוד הקשה הגרי"ד בביאור דעת הרמב"ם איך יתכן שיכפר על חטא של היום הרי ממילא הוא מכפר על חטא של אתמול. ויל"ע בזה.

תוד"ה והלא. יש לחקור בדין ואכלו אותם אשר כופר בהם שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים האם יסוד דינו הוא שאכילת הכהנים מכפרת או דלמא שזריקת הדם מכפרת ורק דאכילת הכהנים הוא תנאי בכפרת הדם.

מדברי התוספות משמע שיש כפרה באכילת כהנים עיין פסחים נט. ובתוספות שם.

עיין יבמות צ. סוף סוף קמתיקרא אכילת בשר וכו' וכתוב ואכלו אותם. וברש"י שם בקושיית ותירץ הגמרא ועיין שם ברשב"א וברמב"ן.

ועיין רמב"ם ספר המצוות מצוות עשה פט. ובהלכות מעשה הקרבנות וברש"י עה"ת שמות [כט לג].

יש לעיין, אם רק אכילת כהנים מכפרת או גם אכילת בעלים וכן יש לעיין אם אכילת כהנים מכפרת גם בחזה ושוק או רק בחטאת ואשם. עיין מנחת חינוך מצווה קב ועיין רש"י חולין קל : ד"ה אלא. וברש"י עה"ת שמות [כט לג].

ובזה יש לעיין האם מצוות אכילת קדשים היא רק בחלק כהנים או גם בחלק בעלים. עיין רש"י פסחים נט. ד"ה בשאר וברמב"ם בספר המצוות שהוזכר לעיל.

לא כיפר. עיין רש"י תוספות ועיין רש"ש.

תוד"ה לא כיפר וכו' מתן שמן נמי קרוי קרבן. עיין חידושי מרן הגרי"ז בקונטרסו על יומא. עמוד כב בגדרי מה דמצורע נחשב מחוסר כפורים.

ועיין רמב"ם פ"ד מחו"כ ה"ב ה"ד וה"ה ועיין קרן אורה ושפת אמת וחידושי הגרי"ד.

ו: ז.

סדר טהרת המצורע מפורש ברמב"ם פ"ד מחו"כ ה"ב.

לא כיפר. עיין רש"י תוספות ועיין רש"ש.

תוד"ה לא כיפר וכו' מתן שמן נמי קרוי קרבן. עיין חידושי מרן הגרי"ז בקונטרסו על יומא. עמוד כב בגדרי מה דמצורע נחשב מחוסר כפורים.

ועיין רמב"ם פ"ד מחו"כ פ"ד ה"ב ופ"ה ה"ה. ועיין ר"י קורקוס כסף משנה ולחם משנה. ועיין קרן אורה ושפת אמת וחידושי הגרי"ד.

והא הכא דהוי עשה לאחר הפרשה. עיין שפת אמת.

קרבות ציבור סכין מושכתן למה שהן. עיין רש"י שפירש דלב ב"ד מתנה עליהן שאע"ג שנלקחו לשם תמידין יכול להקריבן לשם קיץ המזבח. והקשה הגרי"ז דלכאורה לשנות מעולת חובה להקרבה של עולת נדבה לא בעינן תנאי ב"ד אלא זהו תלוי במקריב לשם מה מקריב. ואם כן כיוון דלקיץ המזבח גם מקריבים עולות ציבור קשה אם כן מדוע בעינן לב ב"ד מתנה.

והגרי"ז דן בדבר זה שאולי באמת לא ניתן לשנות מחובה לנדבה. ועיין במשנה זכחים קי"ב: עולתיהן ושלמיהן בחוץ חייבין ועיי"ש בפירוש רש"י והגרי"ד דן דעכ"פ לאחר זריקה בוודאי לא ניתן לשנות. והביא ראיה מפירוש הרא"ש בקינים פ"ב מ"ה דאין מביאין תורין כנגד בני יונה וכו' תכפול ותביא עולתה בן יונה [עיי"ש וכך צריך להיות הגירסא] וכתב הרא"ש דאם לא הקריב הראשונה תצא לבית השרפה וקשה מדוע שתקרב בתורת נדבה וחזינן שלאחר זריקה אי אפשר לשנות מחובה לנדבה.

ועיין שבועות יב. דמבואר דלר"ש שאין נפדין תמידין ולא סובר לב ב"ד מתנה מכל מקום מקיצין בהם את המזבח.

ועיין שם ברש"י ד"ה מקיצין ובשיטה בהשמטות כאן אות ה. ולפי מה שייסד השיטה מיושבת קושיית התוספות ד"ה סכין.

לדברי חכמים נפדין תמידין. עיין שבועות יא. קדושה שבהן להיכן הלכה אמר רבה וכו' אמר אביי וכו' לא קשיא וכו' ובפשוטו כוונת הגמרא לתרץ דלב ב"ד מתנה דיהיו לדמי נסכים ולכן לא אמרינן מיגו דנחתא. ועיין רמב"ם פ"ד דשקלים הי"א וכפשוטו הו"א של הגמרא והקשה רבי משה לאביו הגר"ח דאם כן הדק"ל אמאי לא אמרינן מיגו דנחתא.

ועיין שבועות יא: הא דאמר

תוד"ה סכין ונראה כפירוש הערוך הקשה הגר"א דמתוך דברי התוספות משמע דאפילו קודם שחיטה הוא קדוש קדושת הגוף אלא דלא נקבע האם הוא קדוש לתמידין או למוספין ואם כן קשה מה הראיה לדברי רבי יוחנן דנפדין תמידים דזה הוא רק אם נאמר דקודם משיכת הסכין הוא קדוש קדושת תרומת הלשכה אבל אינו קדוש קדושת הגוף והטעם שאמרינן שהוא קדוש קדושת תרומת הלשכה שהרי הדמים הולכים לתרומת הלשכה ועל זה מבואר דב"ד לא התנו. ועיין מקדש דויד סימן יח אות ה.

רש"י ד"ה לדברי ר"ש מדברי רש"י מבואר דלב ב"ד מתנה עליהן שיהיו נפדין תמידין היינו כדי שיוכשרו לתמיד שנה הבאה ויחזרו ויקחו אותם מתרומה חדשה והקשה הגר"א דנהי דכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם תמורה לג: מכל מקום הרי אפשר למוכרן ליחיד לצורך קרבנותיו ומהיכי תיתי שדווקא צריך להקריבן לתמיד שנה הבאה. ועיין רמב"ם ערכין פ"ה ה"ה – ה"ז וברמב"ם פ"ד שקלים הי"א.

ז. - ז:

איתמר תודה ששחטה לשם תודת חבירו. עיין רש"י ומבואר מדבריו דרק באופן שחבירו הפריש קרבן אז חשיב שינוי קודש אם שוחט את תודתו לשם תודת חבירו. עיין להלן שנתבאר שנחלקו רש"י ותוספות האם סוגייתנו דיברה רק בתודה או בכל הזבחים עיין תוד"ה הגה"ה ורש"י ד"ה לשם.

ויש לעיין מדוע שאני תודה משאר זבחים. וצ"ע.

עוד מדויק מדברי רש"י שאותה מחלוקת שנחלקו בתודה ששחטה לשם תודת חבירו נחלקו במפריש חטאת חלב לשם חטאת דם.

יש לעיין במפריש חטאת חלב לשם חטאת דם למאן דאמר שפסולה האם הביאור דהיא פסולה לגמרי או דהוי כשר ולא עלו.

הקשה הקרן אורה הרי במפריש חטאת חלב לשם חטאת דם גם למאן דאמר שהיא פסולה לא בעינן שהפריש חטאת ומדוע במפריש תודה שאני.

שלמים לשם תודה דידיה איצטריך. עוד יש להקשות מפני מה הוצרכה הגמרא לעשות צריכותא בין דין תודה ששחטה לשם תודת חבירו לבין דין של שלמים ששחטם לשם תודה הרי הוי שני הלכות נפרדות דזהו שינוי קדש מפני ששינה את שם הקרבן וזהו שינוי קדש מפני ששינה את שם הבעלים בקרבן ונלמד מתודת שלמיו. והוי שני הלכות ושניהם צריכות להאמר.

רש"י ד"ה לאו דידיה. עיין מנחות עט: תודת חובה וברש"י וברבינו גרשום ושיטה מקובצת שם.

יש לעיין מדוע השמיט הרמב"ם דין זה.

חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם כשרה. עיין תוספות נזיר כז: ד"ה שהרי שהקשו מהא דאיתא התם שאם הפריש בהמה על החלב והביא על הדם לא כיפר. ועיין רמב"ם שגגות פ"ג ה"ג והלכות פסולי המוקדשים פט"ו ה"ו.

א"ל רב אשי וכו'. הגרא"י טען שבפשוטו השאלה היא האם היורש נחשב בעלים. אמנם דייק מרש"י ד"ה דיקא דלפי ב' הצדדים חל בו הפסול אלא דאינו מחויב להביא קרבן אחר דאיהו לא נדר מידי.

אי דליכא תשובה זבח רשעים תועבה. ופרש"י שהוא פסוק במשלי. והגרי"ד הוסיף דמצינו זבח רשעים תועבה שהוא פסול בקרבן עיין סנהדרין קיב: ועיין רמב"ם שגגות פ"ג ה"ז. ושבועות יב:

עיין רמב"ם פט"ו פסולי המוקדשין ה"ט. ויש לעיין מדוע הוסיף הרמב"ם שאינו חייב חטאת דאפילו אם היה חייב חטאת היה פסול דאינו מחויב כפרה כמותו.

ז:

א"ל רב אשי וכו'. הגרא"י טען, שבפשוטו השאלה היא האם היורש נחשב בעלים. אמנם דייק מרש"י ד"ה דיקא דלפי ב' הצדדים חל בו הפסול אלא דאינו מחויב להביא קרבן אחר דאיהו לא נדר מידי. והקשה, דאם כן קשה מדוע לצד הראשון באמת יפסל הרי באמת לאו איהו נדר. ועיין עולת שלמה, וחזון איש.

אי דליכא תשובה זבח רשעים תועבה. ופרש"י שהוא פסוק במשלי. והגרי"ד הוסיף דמצינו זבח רשעים תועבה שהוא פסול בקרבן עיין סנהדרין קיב: ועיין רמב"ם שגגות פ"ג ה"ז. ושבועות יב:

והנה יש לעיין בחטאת ואשם האם הם מכפרים בלי תשובה. עיין רמב"ם פ"א מהלכות תשובה. ועיין כריתות ז ועיין שם ברש"י

השפת אמת הקשה, דשמא הוא שוגג ומגלן דהוי רשע. והמנחת חינוך מצווה שסד ד הקשה, הרי מבואר דלגבי עדות שנפסל עדות רשע זהו רק באופן שעבר עבירה שיש עליה מלקות או מיתת ב"ד.

חטאת למה היא באה לפני עולה. עיין מגן אברהם סימן א. אות ח. ובשערי תשובה שם וכן בנתיב חיים ועיין להלן צ. בחשק שלמה על תוד"ה למקראה.

חזק מן הפסח והחטאת וכו' פסח מגלן וכו'. עיין תוספות שהביא ספרי שמבואר בו שילפינן דהקטרה שלא לשמה לא פוסל בפסח ויל"ע דמדוע בעינן קרא לזה וכו' לאחר שהוכשר סד"א שיחזור ויפסל. ועיין ירושלמי פסחים לב. [פ"ה ה"ב] פסח מגלן וכו' מעתה אפילו הקטר אימורין ת"ל זבח וביותר קשה המשך דברי הירושלמי שם שאיתא התם חטאת לשם בעלים מגלן וכו' וכיפר על המטהר מטומאתו א"ל רב יוסי מעתה אפי' הקטר אימורין ת"ל וכיפר מה זריקה מיוחדת שהיא מעכבת כפרה יצאו הקטר אימורים שאינם מעכבים את הכפרה. ותמה הגרי"ד [וכבר הובאה שאלה זו בגליון הש"ס על הירושלמי] הרי שינוי בעלים פוסל רק בחישוב על הזריקה א"כ איך שייך כלל לחשוב בהקטרה לאחר שנזרק הדם. ועיין קרן אורה.

והגרי"ד דן ליישב, על פי מה שחידשו הגרי"ז והא"ש בהוספות בסוף זמנים על הלכות פסולי המוקדשים פ"ב הכ"ו. דחידשו דאימורים שהעלן לפני זריקת דמים דלא ירדו אין זה רק דינא דלא ירדו אלא דהוי קיום דין בהקטרה של הקרבן.

עיין רמב"ם פט"ו מפסולי המוקדשין הי"א שמבואר **דפסח לשם חולין פסול**. ועיין מל"מ שהקשה בשם ברכת הזבח דמ"ש מחטאת לשם חולין שכשר ועיין כסף משנה ועיין קרן אורה בפתיחה שכתב שלשם חולין הוי כמו שלא לאוכליו ומנויו וכן כתב בליקוטי הלכות בזבח תודה.

ועיין ברמב"ם פירוש המשניות בפסחים נט: ובמאירי שם. ונראה מדבריהם דהדרשא היא דפסח הלשמו מעכב.

ז:- ח:

פסח מנלן וכו' עד סוף סוגיין. עיין רמב"ם פט"ו מפסולי המוקדשין הי"א שמבואר **דפסח לשם חולין פסול**. ועיין מל"מ שהקשה בשם ברכת הזבח דמ"ש מחטאת לשם חולין שכשר ועיין כסף משנה. ועיין קרן אורה בפתיחה שכתב שלשם חולין הוי כמו שלא לאוכליו ומנויו וכן כתב בליקוטי הלכות בזבח תודה.

ועיין ברמב"ם פירוש המשניות בפסחים נט: ובמאירי שם. ונראה מדבריהם דהדרשא היא דפסח הלשמו מעכב.

והנה למסקנת סוגייתנו ילפינן שינוי בעלים מהכתוב שמור את חודש האביב ועשית פסח שיהו כל עשיותיו לשם פסח וקשה על הרמב"ם דהביא הכתוב ואמרתם זבח פסח הוא לה'

ועיין בתחילת דברי הירושלמי פסחים פ"ה ה"ב ודו"ק.

ואשכחן זביחה שאר עבודות מנלן. עיין רש"י שלפי הגירסא לפנינו מבואר שהשאלה היתה בין על שינוי קדש בין על שינוי בעלים ולכאורה הכוונה שמנלן ידעינן שמעכב בין בשינוי בעלים הרי הוא נאמר בשעת זביחה והתוספות ד"ה הוא הביאו שהשאלה היא על שינוי בעלים.

ולכאורה לפי זה תלוי ביאור תשובת הגמרא **הואיל וגלי גלי**.

רב אשי אמר הואיל וגלי גלי לא אמרינן. הנה ברב אשי מבואר שהקש של זאת התורה כולל גם את פסח מהכתוב הנסמך להקריב את קרבניהם ויש לעיין האם רב ספרא שלא תירץ כן אלא הואיל וגלי גלי. חלק על ההקש ועיין שיטה אות ג.

חטאת מנלן וכו' עיין לעיל ה: תוד"ה מיעט דביארו התוספות מדוע בעינן ב' דרשות בחטאת.

מנחתם ונסכיהם בלילה ומנחתם ונסכיהם אפילו למחר עיין תמורה יד. בקושיית הגמרא ותירוצה, כאן בנסכים הבאים אם הזבח כאן בנסכים הבאין בפני עצמן. ועיין בשיטה בסוגיין בהשמטות אות ח. ועיין בשיטה בתמורה שם אות כו.

רש"י ד"ה אשכחן שינוי קודש עיין הגהות ר"אמה ורביץ. קרן אורה ועולת שלמה.

תוד"ה זריקה וכו' ולא חילקת לא נימא בזריקה לפי שהיא עיקר הכפרה. עיין רש"י ד"ה אמר ר"ה וד"ה והנך.

ועיין קרן אורה.

ח: ט.

לשמו פסול פירוש לשם פסח שלא בזמנו. יש לעיין מנלן דלשמו פסול ולכאורה הוא משום מחוסר זמן.

ועיין להלן במשנה קי"ב שמבואר דמחוסר זמן פסול בחטאת ואשם וכשר בעולה ושלמים.

והנה ברש"י מבואר ששנה עליו הכתוב בין הערביים ויש לעיין מדוע בעינן שנה עליו הכתוב דהרי בוודאי קודם י"ד לא הוי זמנו. והרי הוא מחוסר זמן. ועיין תוספות.

רש"י ד"ה ואם. יש לעיין, איך שמעינן כן מסברא הרי בלשון הפסוק הוזכר לכאורה אותו דבר כלפי אם מן הבקר הוא מקריב. ושם לא דורשים כן על קרבן שבא מן הבקר. ולכאורה זו קושיית התוספות ד"ה ואם.

אטו חטאת ואשם מי לא מתאכלי עיין קרן אורה, שהקשה מהו הצד דיהפוך לחטאת ואשם הרי חטאת ואשם באין על חטא.

רש"י ד"ה שאין נאכלין לכל אדם וכתב רש"י אלא לזכרי כהונה. יש לעיין, בדברים שנאכלים לכלל הכהנים כדברים הנאכלים לנשיהם ועבדיהם האם נחשבים כנאכלים לכל אדם או לא. והגרא"י רצה לדייק מרש"י דנחשבים דאם לא כן מדוע רש"י כתב אלא לזכרי כהונה והיה צריך לכתוב דלא נאכלים לזרים. ואין טענתו מוכרחת דרש"י כתב האמת.

ולפי מה שהגרא"י דייק, רצה לדון על דברי התוספות ד"ה דוחין דנחלקו הרמב"ם והראב"ד האם בכור נאכל רק לזכרי כהונה או דהוא נאכל גם לנשיהם ועבדיהם.

תוד"ה למאי נפקא מינה. עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי סוף הלכות בכורות דמיישב את קושיית התוספות.

אי נמי דליתביה לכהנים. עיין בחידושי מרן רי"ז הלוי הלכות בכורות מד"ה והנה נראה.

תוד"ה אי נמי. עיין קרן אורה ושפת אמת.

למילקא עליה. ופירש רש"י משום לא יחליפנו וקשה דבפשוטו מלקות בתמורה הוא משום מעשה התמורה ואם כן מדוע לוקה כאן ולכאורה מכאן מוכח דהמלקות הוא משום החלות. ועדיין הקשה הגרא"י דלכאורה גם לצד זה הוא לוקה על החלות רק אם באה על ידי מעשה. ועיין שפת אמת שנראה מדבריו דנקיט דחשיב גם כאן כמעשה תמורה. אמנם דבריו קשין.

אמנם עיין רמב"ם פ"א מתמורה ה"א שמבואר מדבריו דציבור ושותפין שהמירו אע"פ שלא חלה התמורה הם לוקים ולכאורה מבואר דהמלקות הוא על מעשה התמורה ולא על החלות. ויל"ע בזה. ועיין שיעורי הגרי"ד.

א"נ למיקם עליה בלא יגאל. עיין בשיטה אות ה ובמשנה למלך פ"ג מתמורה ה"ב. ועיין תמורה כא. שמבואר דתמורת מעשר אינה קרבה כלל וצ"ע. ועיין עולת שלמה.

לרבות את הפסח לאלויה. עיין רש"י מנחות פג: ד"ה כשב ובפסחים צו: ד"ה לאלויה. ועיין ראב"ד תורת כהנים פ"ח ה"ד וברמב"ם מאכלות אסורות פ"ז ה"ה.

רש"י ד"ה דמותר תודה. וכו' כדאמרינן בפרק התודה ולא חליפתה טעון לחם. והקשה הגרי"ד דאין זה מדין מותר תודה אלא דהוי מיעוט במסוים על חליפתה.. דעיין שם בגמרא פ: דאמר רבא שניה אינה טעונה לחם שלישית וכו'. ואביי לא פליג אלא משום דס"ל דכולהו חליפי דהדדי נינהו אלא דעיין שם ברש"י ד"ה שלישית.

ט. - ט:

אימא שחטיה לשם בכור ליהוי כבכור למאי הילכתא וכו'. קשה מדוע הגמרא לא הביאה נפקא מינה פשוטה דאם הוא בכור הוא נאכל רק לכהנים נשיהם בניהם ועבדיהם מה שאין כן אם הוי שלמים הרי הוא נאכל לכל אדם. וצ"ע.

למאי הילכתא למיתביה לכהנים. הנה מבואר בגמרא דיהבינן ליה לכהנים כיוון שיש בו קדושת בכור אע"ג דלא הוי פטר רחם ובאמת כע"ז לכאורה מצינו בתמורת בכור שנחלקו הרמב"ם והתוספות האם ניתן לכהנים דדעת הרמב"ם תמורה פ"ג ה"ב ופ"ד ה"ו. דהוא ניתן לכהנים אמנם דעת התוספות זבחים עה: דאינו ניתן לכהנים והוא גם נאכל לבעלים. והביאור דתורת מתנות כהונה נאמר בבכור עצמו ואינו שייך לקדושת בכורה דאית ביה ובחידושי הגרי"ז עיין [עמוד 108] הוכיח כדברי הרמב"ם מסוגייתנו ויל"ע בזה.

שם. הנה מבואר בגמרא דדנה דשחטה לשם מעשר ליהוי מעשר שחטה לשם בכור ליהוי בכור. והביאור דאיירי באופן ששוחט לשם בכור ולשם מעשר. ולמסקנא אמרינן דבכל אופן של שלא לשמה הוי שלמים. והנה יש לעיין לפי מאי דהקשתה הגמרא עכשיו ששוחט לשם בכור יהא בכור מה יהיה הדין באופן ששוחט לשם אשם לשום חטאת ולשום עולה.

תוד"ה אי נמי. מבואר בתוספות דהוה מצי למימר דנפקא מינה דאם נהיה בכור אינו טעון סמיכה אבל אם הוא שלמים הרי הוא טעון סמיכה. והגרא"י הקשה דהרי הסמיכה היא רק לאחר השחיטה ולא הוי שלמים רק לאחר השחיטה ואם כן בין כה וכה אין סמיכה. ועיין קרן אורה ושפת אמת.

א"נ למיקם עליה בלאו דלא יגאל. השיטה באות ה מוחקו משום דלאו דלא יגאל נאמר במעשר ולא בתמורה. אמנם עיין במל"מ פ"ג תמורה ה"ב אמנם ק"ט דתמורת מעשר אינה קריבה כלל כמבואר תמורה כא. ואם כן איך שייך לשוחטה לשם תמורת מעשר. ועיין עולת שלמה.

לרבות את הפסח לאלוה. עיין רש"י מנחות פג: ד"ה כשב. ופסחים צו: ד"ה לאלוה. ועיין ראב"ד תורת כהנים פ"ח ה"ד. ורמב"ם מאכלות אסורות פ"ז ה"ה.

תוד"ה ושלמים. מבואר מדברי התוספות שנחלקו עם רש"י במאי עסקינן דרש"י סבר דאיירי בחגיגת י"ד ולתוספות איירי במותר הפסח. ונחלקו בחגיגת י"ד דלרש"י נאכל ליום ולילה ולתוספות נאכל לשני ימים ולילה אחד. והתוספות כתבו דמותר פסח נאכל ליום ולילה והוכיחו כן מזה דלא כתבה כן הגמרא נפקא מינה בין פסח לשלמים. ויש לעיין מה סבר רש"י במותר פסח האם נאכל ליום ולילה או לשני ימים ולילה אחד. והגרי"ד דייק מדברי התוספות שמשמע מדבריהם שסברו דרש"י סבר דנאכל לשני ימים ולילה אחד ואם כן יקשה על רש"י קושיית התוספות.

הגרי"ד הביא מהתורת כהנים. ויקרא נדבה פ"ח ה"ד עיי"ש היטב דמבואר כדברי התוספות. ועיין שם בתורת כהנים מה שמובא שם שיטת בן עזאי וקשה דלכאורה סותר מה שמבואר בתוספתא זבחים פ"ח משנה ג בשמו. עיי"ש. [[וגם עצם דבריו צ"ע מה מוסיף על דברי ת"ק ובמאי פליגי.]]

הקשה הגרי"ז הרי פסח אינו נאכל ליום ולילה אלא עד חצות. ועיין או"ש חמץ ומצה פ"ו ה"א. ועיין זבחים נו:

בא"ד. מבואר מדברי התוספות דמותר פסח נאכל ליום ולילה אמנם עיין רמב"ם ק"פ פ"ד ה"ז וה"ח ובכסף משנה שם. ועיין תוספתא זבחים פ"ח מ"ג ועיין רמב"ם פ"ו פסולי המוקדשין ה"ב.

ט: י.

אמר רב משמיה דמבוג חטאת ששחטה וכו' איתביה רב משרשיא לרבא רבי שמעון אומר וכו' עיין רש"י ד"ה מחבת ומרחשת ומשמע מדבריו שמחמת צורת הכלי נשתנית צורת המנחה. והגרי"ז העיר, מפירוש המשנה לרמב"ם במנחות סוף פרק ה שנראה

מדבריו דלא בהכרח הוא כן שיהיו מעשיה קשים ורכים אלא שכך היו עושים כי בהכי ניהא. אבל משמע שאם שינה כשר וקשה דאם כן מדוע חשיב מעשיה ניכרים וכן הקשה על הרמב"ם שפסק כן בפ"ג ממעשה הקרבנות ה"ו ה"ז.

רש"י כתב שכל המנחות היו באות י' חלות והקשה הגר"א וכן הקשה הגר"מ פיינשטיין מה ענין זה לכאן אטו דיני מנחה בא לאשמיענו. ויש ליישב.

אמר רבא חטאת חלב ששחטה לשם חטאת דם וכו' רב אחא בריה דרבא מתני לכולהו לפסולא. יש לעיין איך פסק הרמב"ם האם כרבא או כרב אחא בריה דרבא. עיין פט"ו פסולי המוקדשין ה"ו שהביא דלשם חטא אחר פסול כגון שבאה על אכילת חלב ושחטה על אכילת דם. ועיין הלכות שגגות פ"ג ה"ג שכתב שכבר ביארנו בהלכות פסולי המוקדשין שהמפריש חטאתו על חלב לא יביאה שאכל לא יביאנה על השבת שחילל וכו' והנה בפשוטו משמע שפוסק כרב אחא בריה דרבא דפוסל דהרי רבא מכשיר. אמנם יש לעיין דלא מביא את הדרשא של רב אחא בריה דרבא. של ושחט אותה לחטאת לשם אותה חטאת. אלא מביא דרשא אחרת של והביא קרבנו שעירת עיזים על חטאתו. ורצינו לבאר דפסק באמת כרבא וכאן איירי לא בשינוי קודש אלא שמשנה את ההקדשה של הקרבן שתהיה קרבה על חטא אחר ובהכי נמי מודה רבא. אלא דזהו קשה דאם כן מדוע לא כתב הרמב"ם את דינו של רבא שהשוות חטאת חלב לשם חטאת דם לא הוי שינוי קדש ולשם עולת מצורע הוי שינוי קדש. וצ"ע.

איתמר שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבי יוחנן אמר פסולה ריש לקיש אמר כשרה וכו' הנה עולה בסוגיא דנחלקו אמוראים מהיכן הוא המקור לדין זה שמחשבין מעבודה לעבודה האם ילפינן כן מפיגול ולרב אשי מבואר להלן שילפינן משינוי בעלים.

והנה אם ילפינן משינוי בעלים לכאורה כל הילפותא היא רק אם חשב משחיטה או קבלה והולכה על זריקה וכשינוי בעלים. והוי מחשבה מעבודה על עבודה.

אמנם אם ילפינן מפיגול יש לעיין האם ילפינן שניתן לחשב דווקא על זריקה או דניתן לחשב גם משחיטה על קבלה. ועיין תוד"ה מחשבין ורמב"ם פט"ו פסולי המוקדשין ה"י ובמשנה למלך שם. ועיין רש"י ד"ה אין מחשבין.

והנה בפיגול עצמו ראינו מחלוקת ראשונים האם ניתן לחשב משחיטה על קבלה והולכה דברש"י תוספות והרמב"ם מבואר דפיגול הוי דווקא על אכילת אדם והקטרה וזריקה ובדעת הרמב"ם ובעל המאור בחולין וכן דייקנו בראב"ד בתו"כ דניתן לחשב גם על קבלה והולכה. ואם כן יש לעיין האם ניתן לחשב על קבלה והולכה.

עוד יש לעיין האם ניתן לחשב על הקטרת אימורים. דיש לעיין כשהגמרא אמרה דמחשבין מעבודה לעבודה הכוונה דווקא עבודת הדם אבל אכילת מזבח לא או דילמא לאו דווקא אלא דהוא הדין הקטרת אימורים.

והנה הגר"ח הבין דשאלת הגמרא היא דווקא מעבודה לעבודה ולא על הקטרת אימורים והקשה איך ילפינן דין זה מפיגול הרי התם הוי הלכה שמחשבין על אכילת אדם ואכילת מזבח ואין זה כלל הלכה של מחשבה מעבודה לעבודה. וכן משמע ברש"י כאן ד"ה אין מחשבין שפירש דזהו טענת ריש לקיש וצ"ע רב מה סבר רבי יוחנן. והגר"ח חידש שחישוב על זריקה אינו מדין אכילת מזבח אלא מדין מחשבה על עבודה והביא כמה ראיות לזה עיין חידושי הגר"ד.

תוד"ה מחשבין עיין היטב בקרן אורה.

הנה יש לעיין במחשבין מעבודה לעבודה. הנה חקרנו בשלא לשמה האם הוא פסול עבודה או פסול קרבן והנה אם זה פסול עבודה. יש לחקור איזה עבודה פוסלת המחשבה האם היא פוסלת את השחיטה דמה שחישוב על הזריקה זה רק המחשבה אבל עצם המחשבה נתפסת בשחיטה או שהמחשבה פוסלת את הזריקה שלא שייך שיהיה כאן זריקה שכבר נקבע כלפיה פסול ועיין רמב"ם פט"ו פסולי המוקדשין ה"י.

מחשבין מעבודה לעבודה. יש לעיין בגדר דין דמחשבין מעבודה לעבודה האם הוא פוסל את השחיטה או את הזריקה.

והנה בפשוטו הוי פסול בשחיטה וכן פירשנו את דברי הגמרא. אמנם עיין רמב"ם פט"ו ה"י פסולי המוקדשין ועיין חידושי רבי חיים הלכות קרבן פסח פ"ו ועיין ירושלמי פסחים פ"ה ה"ב. ועיין מקדש דוי סימן ג אות ג.

תוד"ה מחשבין יש לעיין קצת במה שכתבו התוספות דמשחיטה לקבלה לא דומיא דפיגול דהרי בפיגול הטעם שאם חישב על הקבלה לא הוי פיגול משום שאיתא לתנאי דאכילת מזבח מה שאין כן בשלא לשמה שיסוד הדין הוא מעבודה לעבודה מדוע דלא יוכל לחשב על זה.

וכן יש להקשות כעין זה בשינוי בעלים הרי יסוד הטעם שניתן לחשב רק על זריקה זהו משום שבעינן לחשב על הכפרה ורק בזה איתא לשינוי בעלים ויש ליישב.

יש לעיין לדעת הראשונים שניתן לחשב פיגול משחיטה לקבלה. הבעל המאור והמלחמות חולין לט. והראב"ד על התורת כהנים פרשת צו פרשתא ח הלכה ד. האם באמת כך הוי דינא דמחשבין מעבודה לעבודה גם בעבודת הקבלה דלכאורה בגמרא משמע דווקא משחיטה על זריקה ולא משחיטה על קבלה.

עיין היטב בקרן אורה במה שדן על כל דברי התוספות

בא"ד. ונראה לי דלקמן מייירי דחישב בעבודה עצמה וכו' מבואר בתוספות דאם בעבודה עצמה חישב בתחילת הקבלה על סוף הקבלה הוא פוסל בדין מחשבין וכן בזריקה. והנה יש לעיין למאן דאמר דאין מפגלין בחצי מתיר ולכאורה אף אין מחשבת שלא לשמה בחצי מתיר ואיך יפסול.

ועיין בקרן אורה שהקשה ממנחות יז. שמבואר דאין הקטרה מפגלת הקטרה.

ריש לקיש אמר מותרת. עיין חולין לט : שנחלקו התם רש"י ד"ה חולין ותוספות ד"ה מקום האם כשזורק לשם עבודה זרה האם הוי תקרובת.

תוד"ה ריש לקיש הקשה הגרי"ז [עיין סטענסיל] מה הוכיחו התוספות ממשתחויה להררי שם זהו גזה"כ שההר לא נאסר אבל בעצם ההשתחויה היא עבודה זרה אבל כאן כיוון שאין מחשבתו לעבוד עכשיו שמא לא הוי עבודה זרה וצ"ע.

בא"ד. ושחיטת מומר לא חשיב. עיין בשיטה דהפירוש הוא לפי דבפעם אחת לא הוי מומר עיין להלן קח: תוד"ה והמעלה ועיין תוספות סנהדרין סא. דהובא שם שתי דעות בתוספות.

והרשב"א בחולין לט. ד"ה והשוטת תירץ דאיירי באופן ששחט על מנת שיזרוק נכרי את דמה ולא הוא.

והבדק הבית השיג עליו דאם כן לא הוי תקרובת שהמחשב על מנת שיעבדו אחרים לאו כלום הוא .

יא:

מתני' עיין רמב"ם פסולי המוקדשין פט"ו ה"א שפוסק כבן בתירא והראב"ד השיג דהיה לו לפסוק כרבי יהושע שמכשיר פסח. ועיי"ש בכסף משנה שביאר את השגתו.

ויש שהוכיחו מדברי רש"י לעיל ב. ד"ה פסח שפסק כרבי יהושע.

ועיין ברכת הזבח ד"ה בן בתירא בביאור טעמו של הרמב"ם מדוע פסק כבן בתירא.

ולא הוסיף בן עזאי אלא העולה. יש לעיין מה הדין במנחת כהן שהיא כליל ואינה נאכלת האם הוי כעולה לשיטת בן עזאי ועיין להלן יב: מהו המקור לדברי בן עזאי. ואפשר שתלוי בזה וצ"ע.

אמר רב אלעזר אמר רבי אושעיא וכו'. יש לדון לדעת רבי אושעיא האם ניתן לשחוט לכתחילה בשחרית ועיין תוספות פסחים קח. ד"ה נימא ובקרבן אורה בסוגייתנו ד"ה אמר.

אי איפלגו בלשמו הוא אמינא אבל בשלא לשמה מודי הואיל ומקצתו ראוי. סברא זו צריכה ביאור דמכל מקום כיוון שלא הוי זמנו מה אכפת לן אם מקצתו ראוי. ויל"ע בזה.

שם. עיין תוספות ד"ה הג"ה [הראשון]. שהקשו הלא עדיין ניתן לבוא לידי טעות בשיטת בן בתירא ולומר שפסולו הוא משום שמקצתו ראוי ולא משום שהוא כשר לשמו. ועיין בתוספות מה שתרצו ועיין עולת שלמה ד"ה יכול. שתירץ באופן אחר את קושיית התוספות.

בין שני ערבים. פירש רש"י דהוי מעלות השחר עד שקיעת החמה. ומשמע מדברי רש"י שזמן הקרבת קורבנות הוא מעלות השחר שהוא תחילת היום. וכן מבואר ברש"י להלן פא: ד"ה ברגלים. והקשה הרש"ש במגילה כ. ד"ה עד. וכן הקשה הגרא"י, הלא שנינו במשנה ביומא שזמן התמיד הוא מהעיר המזרח. ופירש רש"י במנחות סח. דהאיר המזרח הוא נץ החמה.

עוד הקשה שם הרש"ש ממה שמבואר שם במשנה שזה הכלל דבר דבר שמצוותו ביום כשר כל היום ובכלל הדברים המנויים שם במשנה מובא גם הקרבת קרבנות. ובמשנה שם לפניו מבואר שדברים שזמנם ביום מצוותם מנץ החמה אלא שאם עשאו מעלות השחר יצא. ואם כן קשה על רש"י להלן פא: איך כתב ששוחטין את התמיד מיד בעלות השחר. ועיין שם ברש"ש מה שרצה ליישב על פי דברי הירושלמי בברכות פ"א מ"א.

שם. הקשה הקרבן אורה דלאחר שבתמיד הוכחנו שבין הערביים הכוונה לאחר חצות. מהיכי תיתי לפרש את בן הערביים של פסח אחרת ויבוא בן הערביים של תמיד ויגלה על של פסח. עיי"ש מה שתירץ.

נרות דכתיב בין הערביים הכי נמי דכולי יומא כשר. לדעת רוב הראשונים. [רש"י על התורה שמות ל ז ובשבת כב: ד"ה ובה וברמב"ן שם ד"ה זו. ורש"י במנחות פו: ד"ה ובה וברבינו גרשום שם. שות הרשב"א סימן עט ועוד ראשונים.] מצוות הדלקת הנרות אינה אלא בערב ובבוקר בבוקר בהיטבו את הנרות אינה אלא הטבת הנרות שהיא ניקוי הבזיכים ונתינת שמון ופתילות חדשים.

אמנם מדברי הרמב"ם בהלכות תמידין ומוספין פ"ג ה"י נראה דיש להיטיב ולהדליק את הנרות פעמיים בכל יום. והקשה הגרי"ז, [עיין סטענסיל ד"ה נרות] [והגרא"י הביא קושיא זו משמיה דהגרי"ד.] דלדבריו צ"ע מה הקשתי הגמרא הא הגמרא היתה צריכה לתרץ כמו שתירצה גבי תמיד דמדאחר בבוקר השני בין הערביים ולא שייך לומר דאחד בבוקר והשני כל היום כולו דהכא פשיטא דמשהטיב בבוקר פשיטא שאינו יכול להטיב עוד בבוקר.

שאני התם וכו'. הקשה הגרי"ד איך מוכח מתן לה כמידתה שזמן ההדלקה הוא בערב אולי רק הוא שיעור במידה אבל באמת יכול להדליק מבעוד יום בפתילות דקות כדי שידלק עד בקר שלאחריו.

ותירץ שעיקר תירוצו הגמרא הוא מדבר אחר אין לך עבודה שכשרה וכו'.

תן לה כמידתה שתהא דולקת הולכת מבקר ועד ערב. עיין רש"י ד"ה מידתה ועיין ברש"י מנחות פט. ד"ה ושיערו. וכן מבואר בירושלמי יומא פ"ב ה"ב כן מובא כאן בשיטה אות יז.

ברש"י מנחות פט כתב שאת השתייר שמן בבוקר זורקים אותו לחוץ אמנם בשו"ת הרשב"א עט הביא מהספרי במדבר פ"סקא נט דיש איסור לכבות את הנרות. אפילו בבוקר. אמנם עיי"ש בביאור הגר"א דיש לו גירסא אחרת בספרי.

יב.

אין לך עבודה שכשרה מערב עד בוקר אלא זו בלבד. עיין פסחים נט. וברש"י שם ד"ה אין ועיין מאירי יומא טו. ד"ה ולענין ובתוספות מנחות פט. ד"ה אין.

שם. עיין רש"י דכתב דעבודת הדם והקמיצה צריכין להיות קודם הדלקת נרות והקשה הגרי"ז דתיפוק ליה דהם צריכים להיות קודם התמיד מצד הדין דעליה השלם. ואמר דעבודת הדם יש לדחוק דאירי בחטאת העוף דמבואר בפסחים נט. דכשרה לאחר תמיד של בין הערביים אלא קמיצה צ"ע.

ההוא ליאחר דבר הוא דכתיב. הנה יש לעיין מדוע בעינן יאחר דבר תיפוק ליה מדין תדיר ושאינו תדיר קודם. וכן יש לעיין מה באמת הגדר של יאחר דבר והגרי"ד נקט בפשיטות דלא הוי דין סדר אלא דין זמן שזמן הפסח הוא לאחר התמיד. עיין תוספות פסחים נט. ד"ה יאחר. עיין מנחת חינוך מצווה ה אות ו.

עיין בשיטה בהשמטות אות ב ועיין שאגת אריה סימן י"ז ד"ה דאיכא ובאור שמח הלכות קרבן פסח פ"א ה"ד.

ומי איכא מידי וכו'. עיין ברכות כח. ובתוספות שם ד"ה הלכה. ובשיטה כאן בהשמטות אות ב. ועיין משנה ברורה סימן רלג סק"ב ובשו"ע רפ"ו סעיף ב.

שם. עיין בשפת אמת ד"ה ומי.

אלא אמר רבי יוחנן הואיל ומקצתו ראוי. יש לדון בביאור סברא זו והגרא"י דן דהכוונה הוא דאין לו הקרבה בתורת פסח כי זמנו רק מחצות וגם אין לו הקרבה בתורת שלמים הואיל ומקצתו ראוי. ולפי זה הטעם שהוא פסול בהקריבו קודם חצות אינו משום פסולא דשלא לשמה אלא משום שאין לו תורת הקרבה. אמנם עיין רמב"ם פט"ו פסולי המוקדשין שמבואר דפסולו הוא משום שלא לשמה.

ועיין גרי"ז סטענסיל ד"ה אלא.

עוד הקשה הגרי"ז על הרמב"ם איך יחול בו מחשבת פסול זה הא קי"ל דאין המחשבה מועלת בדבר שאינו ראוי לעבודה עיין מנחות ה: ורמב"ם רפ"ד מהלכות פסולי המוקדשין ובי"ד שחרית אינו ראוי לשום עבודה.

תוד"ה ובין. עיין קרן אורה.

דהאמר רבי יוחנן מתפלל של מנחה ואח"כ מתפלל של מוספין. עיין היטב בשיטה אות ב בהשמטות.

ובתו"ד לפיכך צריך לזהר להתפלל מוסף קודם חצות וכו' עיי"ש וקשה דהרי זמן מנחה הוא רק משש ומחצה ואע"פ שמדאורייתא זמנה בשש אמנם למעשה מדרבנן זמנה בשש ומחצה ומדוע שלא יתפלל מוסף.

אלא אמר רבי אבהו תהא לאחר חצות. עיין פסחים צו. דפשוט דברי הגמרא דפסח דורות טעון ביקור [פירוש בדיקה ד' ימים לפני הקרבתו שאינו בעל מום.] וכן נראה שם מרש"י ותוספות.

ועיין רש"י מגילה כט: ד"ה תמידין שביקור זה צריך להיות לאחר הקדשתו.

והקשה הטורי אבן שם דבסוגייתנו מבואר דניתן להקדישו לאחר חצות באופן שלא שייך ביקור. עיי"ש מה שתירץ בדוחק.

אמנם באמת הרמב"ם לא הביא דין ביקור אלא לגבי תמיד עיין מנחת חינוך מצווה אות א שעמד על כך ועיין בחידושי הרשב"א על מנחות [ואינו מהרשב"א] מט:

תוד"ה אי דאפרשיה. עיין קרן אורה.

רב פפא אמר אפילו תימא מאורתא לילה לאו מחוסר זמן. הקשה חכם אחד להגרי"ז דכיוון דלילה לא הוי מחוסר זמן אז מדוע ניתן להקדישו רק מאורתא ולא מי"ג או מי"ב.

והגרי"ז השיב לו דסברת לילה לאו מחוסר זמן מועילה רק לדיחוי מעיקרא דכיוון שיהיה ראוי בו ביום לא חשיב דיחוי ולא לנראה ונדחה דסוף כל סוף לאחר שכבר היה ראוי היה מנוע מהקרבה.

והגרי"ד הביא ראיה לזה מהסוגיא להלן נט. מזבח שנפגם כל הקדשים שנעשו שם פסולים עיי"ש דהגמרא מביאה ברייתא כל הקדשים שהיו וכו' ועיי"ש בתוספות ד"ה עד שהקשו דר"י סובר דדיחוי מעיקרא הוי דיחוי ומאי היא קושיית הגמרא ותירצו התוספות דכאן שאני משום דבידו לתקן והקשה הגרי"ד דאם כן גם עד שלא נפגם המזבח נאמר סברא זו דבידו לתקן אלא דחזינן דשאני דיחוי מעיקרא מדיחוי דנראה ונדחה.

ועיין תוספות סוכה לג. ד"ה נקטם.

שם. שם. עיין מצפה איתן ד"ה פסח שהקשה על תירוצו רב פפא שמקדישין את הפסח רק בלילה מהמבואר בפסחים צו. שיש מיעוט שפסח דורות אין מקחו בעשור תיפוק ליה דלבן בתירא אם יהיה מקחו בעשור יהיה דחוי.

למעשה הרמב"ם השמיט דין זה שפסח ניתן להקדיש רק בליל י"ד וקשה שהרי הרמב"ם פוסק כבן בתירא וכרבי יוחנן.

תוד"ה רב פפא. עיין תוספות מנחות ה. ד"ה אלא שחילקו בין הפרשה להקדמת עבודה. ובשיטה שם אות לו וכן באות כ"ח ובאות ל"ה.

לילה לאו מחוסר זמן. עיין תוספות יומא סד. ד"ה התם ועיין עולת שלמה.

תוד"ה לילה לקדושה. עיין תוספות תמורה י. ד"ה ואזדא.

מקושיית התוספות מבואר שבמחוסר זמן לא חלה קדושה כלל וכן מבואר ברש"י בכורות כא: ד"ה לילף אמנם עיין להלן קיד: תוד"ה היתר ועיין רמב"ם איסורי מזבח פ"ג ה"י.

הקשה הגרי"ז על קושיית התוספות דהרי עובר ראוי להקרבה אגב אמו.

תוד"ה הג"ה אי דאפרשיה עיין תוספות ד"ה ושמע מינה בסופו [בע"ב] ועיין להלן נט. בתוספות שביארו סברות אחרות מדוע מחוסר זמן לא הוי דחוי ואמנם התוספות הקשו על סברות אלו מסוגייתנו יעו"ש.

לילה לאו מחוסר זמן. יש לעיין מהו הסברא מדוע לילה לאו מחוסר זמן האם הביאור דגם בזה נאמרה סברת אביי אין מחוסר זמן לבו ביום ובו ביום מתחיל מהלילה. או דהוי סברא בדיחוי דכיוון שלילה לא הוי זמן הקרבה לכל הקרבנות אז אין במה שהוא מנוע בלילה מהקרבה סיבה לדיחוי.

תוד"ה רב פפא אמר. עיין בדברי התוספות. ולכאורה בפשוטו החילוק הוא דכלפי להכשיר את הקדמת העבודה לא נאמר דין אין מחוסר לבו ביום. אמנם כלפי דיחוי אם בו ביום יהיה ראוי להקרבה אינו נחשב מחוסר זמן וחשיב ראוי להקרבה.

ובשיטה ועיין בדבריהם במנחות ה. ד"ה אלא.

וקשה מדוע לא ביארו כפשוטו וכדיארנו ומדוע ביארו את הסברא כלפי הפרשה לכאורה כלפי הפרשה אין כלל עיכוב וכלשון הגמרא וכל הנידון הוא רק האם הוא דיחוי.

עיין תוספות יומא סד. ד"ה התם ויש לעיין בביאור התוספות דנראה מדבריו דהוי סברא ידידה הא דלילה לא הוי מחוסר זמן ולא ביאר דזה כוונת הגמרא.

וכן יש לעיין מה הבין בתחילה ומה הקשה על זה ומה תירץ לבסוף. [עיי"ש מהרש"א ומהר"ם].

תוד"ה לילה לקדושה. מדברי התוספות מבואר שקודם לכן לא חלה קדושה אפילו בדיעבד. וכן מבואר ברש"י בכורות כא: ד"ה לילך וכן הוא בתוספות שם ד"ה אף. אמנם מדברי התוספות להלן קיד: תוד"ה היתר: ד"ה אף. ובתוספות תמורה יט: ד"ה אף. וברמב"ם איסורי מזבח פ"ג ה"י. משמע שהוי רק איסור להקדיש אבל בדיעבד חל הקדושה.

והנה גם לדברי התוספות בסוגייתנו דלא חלה הקדושה מכל מקום שיטת רבי שמעון שמעשר בהמה כן חלה בו הקדושה במחוסר זמן וכמבואר בגמרא בבכורות ועוד עיי"ש בתוספות.

והקשה הגרי"ז, דהרי במשנה להלן קיב: מבואר דחלה קדושה על תורין קודם זמנם אף על פי דהם מחוסרי זמן.

עוד הקשה הגרי"ז, על קושיית התוספות מה הקשו האיך קדושה חלה על העוברים פשיטא שהיא חלה עליהם דהרי ניתן להקריב את העובר אגב אמו ולא הוי מחוסר זמן

והגרי"ז הקשה עוד, מסוגיית הגמרא תמורה כה. שמבואר דאמר על הבכור אם יציאת רובו שיהיה לעולה נסתפקה הגמרא האם הוי בכור או עולה וקשה איך חלה ההקדשה הרי הוי בתוך שבעת ימים וקשה לשיטתו של רש"י והתוספות בסוגייתנו.

והגרי"ז תירץ, קושייא זו דאירי שהקדישו לדמיו. ויל"ע בזה.

וכדרכי אפסורקי וכו' הכסף משנה פ"ו בכורות ה"ד עמד על הא דהשמיט הרמב"ם דין זה שנכנסין לדיר להתעשר וכן הקשה המנחת חינוך מצווה רצג. ועיין קרן אורה.

תוד"ה יום להרצאה כתבו התוספות להוכיח דבמחוסר זמן אם עלו ירדו דהרי השוחטו בחוץ פטור סימן דאם עלו ירדו עיין להלן נט: בתוספות סוד"ה עד שלא נבנה. דהקשה משלמים ועיי"ש מה שתירץ דלכאורה דבריו סותרים למה שמבואר בתוספות דידן.

בא"ד יש לומר דמודה אף ר"י וכו'. מבואר דאף בבמה יש דין דאם עלו לא ירדו אמנם האור שמח פ"ג מפסולי המוקדשין דן בזה דהרי המקור לקידוש מזבח הוא מכל הנוגע במזבח יקדש ולכאורה דין זה לא נאמר בבמה והגרי"ז דן דשם דין זה נאמר דווקא היכא דמשלה האור עיין להלן פה: ודין זה אינו תלוי בקדושת המזבח.

יב. יב:

תוד"ה יום להרצאה וכו' בסופו כתבו התוספות יש לומר דמודה ר"י דבבמה אם עלו לא ירדו. ויש לעיין כיוון דלילה פוסל בבמה כמו שהוא פוסל במזבח אז מדוע לא ירדו.

בא"ד. המשנה למלך הסתפק האם לרבי יהודה בנשחטה בלילה שסובר דגם אם עלו ירדו מה יהיה הדין במשלה בהן האור עיין להלן פה:

ומדברי התוספות לכאורה מוכח דגם במשלה בהן האור ירדו דאם לא כן מדוע לא תירצו התוספות שבהכי יהיה הנפקא מינה. ויש לעיין בזה. ועיין מה שהבאנו בדף הקודם בשם הגרי"ז. וצריך עיון.

בשיטת הרמב"ם בדברי רבי ישמעאל ורבי אפטורקי. עיין רמב"ם בכורות פ"ו ה"ד. ועיין בכסף משנה שם שהשיג עליו שהשמיט את דינו של רבי ישמעאל. ועיין מנח"ח מצווה רצ"ג ובקרבן אורה בסוגייתו.

ועיין רמב"ם פ"ג מחוסרי כפרה ה"ד דבכל לילה הוא מחוסר זמן.

ועיין רמב"ם איסורי מזבח פ"ג ה"ח.

לימא קסבר רבי יוחנן בעלי חיים נדחין וכו'. הנה בעצם הדין דיחוי מצינו מחלוקת תנאים ביומא סב. יעו"ש. ויעו"ש סד: דרב מודה דנחלקו בזה תנאים. ועיין להלן לד: דשיטת חנן המצרי דאין דיחויין כלל.

וסתמא דהש"ס בכל מקום כהתנאים דיש דיחויין. והנה יש לעיין מהו המקור לדין דיחוי ועיין יומא סד. דנחלקו רב ורבי יוחנן האם בעלי חיים נדחים ומבואר שם דלרבי יוחנן המקור הוא מבעל מום עובר דדורשים שם מהם דהם כי עבר מומים ירצו הא שאר קדשים הואיל ונדחו ידחו. ולדברי רבי יוחנן מצינו מקור לדיחוי ויש לעיין לדברי רב מהו המקור לדיחוי ואפשר דמזה עצמו דהוצרך הפסוק להכשיר עבר מומם מבואר דיש מושג של דיחוי אלא דבעלי חיים ליכא דיחוי יעו"ש. והערוך לנר בסוכה לג. רש"י ד"ה יש דן דשמא אליבא דרב הוא הלל"מ.

עוד דן הערוך לנר דשמא המקור הוא מהמובא להלן נט. מזבח שנפגם כל הקדשים שנעשו שם פסולים והגמרא דורשת כן מזבחת אמנם הערוך לנר דחה את הראיה משם יעו"ש.

ודבר זה לכאורה תלוי אם דרשת וזבחת היא פסול בשחיטה בשעת פגימת המזבח או דפגימת המזבח היא פסול בזריקה אלא דממילא נפסל הקרבן בשעת שחיטתו משום דיחוי יעו"ש בקרבן אורה דיבור המתחיל מזבח שנסתפק בזה. ולפי"ז יש מקום לדון שהוי מקור לדין דיחוי.

ועיין מקדש דויד סימן לג סק"ב שהביא מקור לדין דיחוי את דין משמרת. שכמו דהסח הדעת פוסל בתרומה מדין משמרת כך דיחוי יפסול בקדשים.

שיטת רב דבעלי חיים אינם נדחים. עיין מאירי קידושין ז. שביאר דזה משום שיש להם פדיון אם יפול בהם מום. אמנם יש שכתבו דלא נשלם בו קדושת ההקרבה עד שעת השחיטה ואם כן לא יתכן בו דיחוי מהקרבה עד השעה שעומד בפועל להקרבה.

המקדש דויד סימן ק"ל סק"ב נסתפק האם דיחוי הוא פסול הגוף ונפקא מינה שלא יצטרך עיבור צורה וישרף מייד והמקדש דויד דן דדין הדיחוי הוא כדין הפסול שמחמתו הוא דחוי.

דאמר רבי יוחנן בהמה של שני שותפין הקדיש חציה וחזר וכו'. הנה בתמורה יא מבואר שבבהמה של אדם אחד שהקדיש חצייה פשטה קדושה בכולה. אמנם כאן כיוון שהוי של אחר לא פשטה בכולה.

מובא בשם הגר"ח שאמר דבפשטות פשטה הוא דין במעשה [לכאורה מזה דמועיל גם בקידושין]. ומיגו דנחתא הוא הלכה בחלות אמנם האמת הוא דאין זה מוכרח. וניתן להבין דפשטה הוא בחלות ומיגו דנחתא הוא במעשה. והקשה אם כן מדוע כאן לאחר שקנה חצייה מדוע לא יהיה פשטה ותיריך שאפשר שאפילו אם זה דין בחלות יתכן שנאמר רק בשעת ההקדש. ויל"ע בזה.

תוד"ה הגה. הגרי"ז נסתפק בהמה שקדושה למזבח כולה חוץ מרגלה האם ניתן להקריבה. והוכיח מדברי התוספות הנ"ל שאינה ראויה דאם היא ראויה אם כן אפילו אם נדחה רגלה מהקרבה מכל מקום שאר גופה לא נדחה.

תוד"ה ש"מ. יש לעיין מדוע בבהמה של שני שותפין לא נחשב שנדחת בידים ועיין עולת שלמה. **בא"ד** ומיהו קשה וכו' עיין ברכת הזבח וצאן קדשים.

יש דיחוי בדמים. נחלקו האחיעזר ח"ג סימן נו והגרי"ז עמוד עח בביאור דין זה דהאחיעזר סבר דהוי קדושת דמים ממש.

לגבי מחלוקת האחיעזר חלק ג סימן נו אות א וסימן סג ג והגרי"ז עמוד עח' האם דיחוי בדמים הכוונה דמים ממש. הנה יש לעיין בכריתות כח. וברש"י שם ד"ה קדושת. האם משמע כהגרי"ז. ועיי"ש בשיטה אות ג.

עיין תוספות תמורה כו: שהביא הגרי"ז ודייק מדבריו דהוי קדושת הגוף וצ"ע שם בדברי התוספות.

תוד"ה ושמע מינה. הקשו התוספות דאם כן דיחוי מעיקרא ודיחוי בדמים הוי דבר אחד דכל דיחוי מעיקרא לא הוי אלא קדושת דמים. ויש לעיין לשיטת האחיעזר שדיחוי בדמים הכוונה קדושת דמים הרי מצינו בפסחים צז: דיחוי מעיקרא שהוי קדושת הגוף שהרי מבואר שתרעה עד שתסתאב.

ויל"ל דמשכחת וכו' עיין בשיעורי הגרי"ד [עמוד קסה] שהקשה דהרי משעה שהגיע לאויר הכלי חשיב קבלה כמובאר להלן כה: ואם כן הוי נראה ונדחה. וצ"ע. וציין לדברי התוספות רא"ש בקידושין ז: דכשנפל לכלי חשיב נשפך משום המים יעו"ש.

שם. עיין בדברי התוספות בקידושין ז: ד"ה שמע מינה שתירצו באופן אחר את דברי התוספות יעו"ש בכל התוספות. ויל"ע בתירוצו השני של התוספות שם שפירשו במפריש נקבה לפסחו דהוי קדושת דמים ולא הוי דיחוי מעיקרא ויש לעיין דהרי הולד דחוי מעיקרא דהרי הוא בא מכח קדושה דחוויה.

בא"ד. ורבינו חננאל פירש וכו' עיין במשנה בפסחים צז: שיפלו לנדבה לשלמים ועיי"ש בתוספות בשם ר"ת ועיין בפירוש המשנה לרמב"ם שפירש פירוש מחודש שלנדבה הכוונה עולות נדבה.

אמנם עיין בהלכות קרבן פסח פ"ד ה"ד דפירש באופן אחר.

ועיין בפירוש רבינו חננאל בפסחים צח. ד"ה ש"מ מדקתני יפלו וכו'.

בא"ד. ועוד קשה היכי מייתי מההיא דמת אחד מהם וכו' דלמא שאני התם דלא דחייה בידים.

כוונת התוספות היא דלפי מה שהם תירצו דחידושו של רבי יוחנן הוא דבעלי חיים נדחים אפילו במקום דדחייה בידים אם כן מה הראיה מרבי שמעון הרי שם לא דחייה בידים ומטמא מקדש חשיבי דחייה בידים.

בא"ד וקשה אדפיר מרבי שמעון לסייעיה מרבנן. עיין בתוספות בקידושין.

עיין רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות. פט"ו ה"ד והקשה הגרי"ז מה כוונתו במה שכתב אע"פ שהיא קדושת דמים אדרבה משום שהיא קדושת דמים היא פחות דחוויה. ועיין רמב"ם הלכות שגגות פ"י ה"ג. ועין ברמב"ם שהובא לעיל קרבן פסח פ"ד ה"ד.

פרק ג פסולי המוקדשין כ"ב כ"ג.

יב:

אמר עולא אמר רבי יוחנן. התוספות ד"ה שמע מינה יש דיחוי בדמים ביארו בסוף דבריהם. שיסוד דברי רבי יוחנן הוא שדיחוי שבידו לתקנו לא הוי דיחוי מדיחוי מעיקרא אלא בנראה ונדחה. ובידו קצת לתקן, חידשו רבי יוחנן ורבי אושעיא דהוי דיחוי אפילו בדיחוי מעיקרא.

אמנם התוספות קידושין ז: ד"ה ש"מ וסנהדרין מז. ד"ה אכל פליגי על זה וסברי דהוא הדין אם נשתמד ואז הפריש קרבן יעו"ש.

עיין להלן לד: רב אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי ובתוספות שם ד"ה כל ושם מבואר דאמרינן דין דבידו אפילו בנראה ונדחה.

עיין סוכה לג. דנסתפקה הגמרא האם אמרינן דיחוי אצל מצוות ועיי"ש בתוספות ד"ה נקטם ובתוספות בפסחים צח. ד"ה שמע מינה.

רש"י הביא דמקור הדין לפסול מומר הוא מהברייתא בחולין ה. מעם הארץ פרט למומר. אמנם התוספות בקידושין ז: ד"ה שמע מינה כתבו שהפסול הוא משום זבח רשעים. ועיין משנה למלך שגגות פ"ג ה"ז שהשיג על דבריהם.

עיין סנהדרין מז. ובתוספות שם ד"ה הואיל שמבואר מדבריהם דלא רק הקרבן דחוי אלא גם הדמים דחויים באנשי עיר הנידחת. ועיין משנה למלך שגגות פ"ג ה"ז ד"ה וראיתי לתוספות שדן על דבריהם.

אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה עיין רש"י שפירש שקרבנו של שוטה דחוי משום שהקרבן קרבן צריכה דעת והקשו העולת שלמה ומנחת ברוך. דהרי קרבן אדם קרב עליו לאחר מיתה אף על פי שאין לו דעת. ועוד הקשו מהמשנה במנחות צג. שמבואר שהכל סומכין על קרבנם חוץ מחרש שוטה וקטן ומשמע דקרבנן קרב.

והגרי"ז הקשה מכל קרבן שקרב לאחר מיתה שאפילו אם תאמר שקרב על הירושים אמנם רגע אחד לפני מיתתו היה גוסס וגוסס אין לו דעת. עיין שיעורי זבחים מהגרי"ד.

עיין ירושלמי גיטין פ"ז ה"א שמבואר להפך בשיטת רבי יוחנן שהפריש קרבן שהיה פיקח ונשתטה הקרבן קרב עליו ועיי"ש שהובא בזה מחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש.

בעי רבי ירמיה וכו' עיין רש"י ד"ה הורו ועיין רש"ש.

שם. עיין ירושלמי הוריות פ"א ה"ב שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש אם הורו בית דין הוי דיחוי או לא.

אמר ליה ההוא סבא כי פתח רבי יוחנן בדיחויים מהא פתח עיין חק נתן תוספות ד"ה ור"ת ובשפת אמת. שעמדו על דברי הרמב"ם מדוע השמיט חידוש זה.

ואיבעית אימא צד כרת נמי פריך וכן עזאי גמרא גמיר לה. עיין קרן אורה.

יג.

מתני' ר' שמעון מכשיר בהילוך וכו' אבל הכא אפשר שלא בהילוך. עיין בפירוש המשנה דשיטת חכמים היא שעבודה שאפשר לבטלה שמה עבודה.

אמנם עיין בתורת כהנים צו פרשה ח' ה"ה. דייק הגר"א דבהא גופא פליגי עיי"ש ובביאור הגר"א.

אמנם עיין ברמב"ם ביד הלכות פסולי המוקדשין פ"א ה"ג דמבואר דלרבנן הולכה מעכבת ועיין שם במשנה למלך ושם ד"ה וצ"ע. ועיין אבן האזל שם ועיין רש"י יג: ד"ה כשהוא אומר ולהלן יד: והא שחיטה. וצ"ע וכבר עמד בזה המשנה למלך שם.

עיינ רש"י ד"ה **כשהוא אומר** אין כוונת רש"י לומר שהולכת אברים לכבש הוי הולכה שאי אפשר לבטלה דעיינ מנחות י. ברש"י ד"ה ומשני שמבואר שניתן לשחוט ולנתח אצל המזבח אלא כוונת רש"י דכאן שייך לפרש שאיירי בקבלה מה שאין כן שם שאין דין קבלת אברים ובהכרח קאי על הולכה.

תוד"ה אתה אומר הקשה הגר"א"י דמה הקשו התוספות על רש"י הרי אם ליכא קבלה אם כן זריקה היא עבודה ראשונה אחר שחיטה ותירץ משום דשייך לדון דקאי על הולכה שהיא וודאי עבודה ולכן הקשו התוספות על רש"י. והביא מהגר"ז שביאר את דעת רש"י שהולכה אינה עבודה בפני עצמה אלא חלק מעבודת הקבלה וכמבואר לעיל ד. דהולכה לא תפקה מכלל קבלה. ואם כן אם אין עבודת קבלה גם עבודת הולכה לא חשיבא עבודה.

והביא ראיה לזה מדברי הרמב"ם פסולי המוקדשין פי"ג ה"ד ה"ה דמבואר שם שהיכן שאין קבלה ההולכה לא חשיבא עבודה אלא כהולכת אברים לכבש.

והנה יש לעיין מה ילפינן מוהקריבו האם ילפינן את עצם הקבלה. והקשה הגר"ד הרי כמה פסוקים מצינו בקבלה להלן כה. וכן להלן צו: ויקח משה את הדם וישם באגנות..

והנה עיינ רש"י ד"ה והקריבו דביאר דילפינן שצריך לקבלו בכלי.

ועיינ רמב"ן ויקרא א פסוק ה' שיסוד הוהקריבו הוא שצריך לקדשו בכלי שרת וכמבואר סוטה יד: דם אע"ג דקדשתו סכין הדר מקדש ליה כלי שרת.

והנה לדעת רש"י יש לעיין איך ילפינן כלל מפסוק זה דבעינן קבלה בכלי. ועוד יש לעיין איך ילפינן דבעינן קבלה בכלי שרת ועוד יש לעיין דלהלן צו: משמע דילפינן משלמים דכתיב בהו ויקח את הדם וישם באגנות.

ומשמע דניתן ללמוד ישר משם ויש לעיין דאם כן מדוע בעינן והקריבו.

ושם יש לעיין איך ילפינן דבעינן קבלה בכלי שרת הרי האגנות היו כלי חול.

ועיינ פירוש רש"י שמות כד פסוק ו וברמב"ן שם ועיינ שם תרגום אונקלוס ותרגום יונתן בן עוזיאל.

ועיינ יבמות מו: ובתוספות ישנים שם ד"ה ויקח ודו"ק.

קבלו בחוץ אינו חייב כרת. עיינ רש"י דליכא קרא לחייב הקבלה והביא מסוגיית הגמרא להלן ועיינ להלן קז. דלכאורה כך מבואר שם בגמרא ועיינ שם בתוספות ד"ה להכי שהקשו דלהלן קטו: מבואר מיעוט על קבלה.

קבלו פסולין אין חייבים עליו. ופירש"י זרים ושאר חייבי מיתות ב"ד כגון שתויי יין והדומים להם. ועיינ להלן במשנה קיב: תנן עבודה שאינה תמה אין חייבים עליה משום זרות ולא משום טומאה וכו'

והנה יש לעיין במה שכתב רש"י והדומים להם ואמר הגר"א"י דלכאורה הכוונה על פרועי ראש שדומים לשתויי יין. אמנם עיינ להלן בתוספות טו: סוד"ה אתיא שמבואר לא כן.

ועיינ רמב"ם פ"ט מביאת מקדש ה"י ובכסף משנה בשם הר"י קורקוס שם ועיינ שם במשנה למלך מה שהביא מהתורת כהנים ועיינ להלן יח. רש"ה ד"ה אי.

יג. - יג:

א"ל רבי טרפון וכו' אתה דורש וכו' ופירש"י מאל"ך. ועיין תורת כהנים דיבורא דנדבה פרשה ד ה"ה.

אמר רבא לא קשיא כאן במחשבת פיגול כאן במחשבת שלא לשמה. פירוש שמחשבת פיגול אינה פוסלת בקבלה אם חשב בשעת קבלה על אכילת מזבח לא יהא פיגול.

והנה הגמרא הקשתה להלן מברייטא מפורשת שמבואר דמחשבת פיגול פסלה בקבלה ולמסקנא אמרינן שהחילוק הוא שלא ניתן לחשב על קבלה.

ויש לעיין האם זה היתה כוונת רבא מתחילה אלא דלא הבינה הגמרא את דבריו או שמתחילה סבר רבא דליכא פיגול בקבלה.

ואם נאמר שמתחילה סבר רבא דליכא פיגול בקבלה יש לעיין מדוע מחשבת שלא לשמה שייכת בקבלה ואילו מחשבת פיגול לא פסלה בקבלה.

יכול שאני מרבה אף שפיכת שיריים והקטרת אימורים. הקשה הגרא"י שכיוון שילפינן מואם אכול יאכל שפיגול חל רק בדברים המביאים לידי אכילה. יש לעיין דשפיכת שיריים והקטרת אימורים לכאורה אינם מביאים לידי אכילה.

והגרי"ז דן דהקטרת אימורים אע"ג דכי ליתנייהו לא מעכבי כי איתנייהו מעכבי ועוד דהוי מתיר.

עיין רמב"ם פ"ח פסולי המוקדשין ה"ז. וכן פסחים עז: ורבי יהושע [דס"ל אם אין בשר אין דם] אין הבשר מותר באכילה עד שיזרק הדם. ק"ו וכו' ור"א מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא יעו"ש בכל הגמרא. והביא ראיה דהגמרא יליף לדם מאימורים ודם וודאי הוי מתיר. [אמנם עין זה דבר ברור ועיין להלן מג. תוד"ה והלבונה.]

אמנם הקשה הגרי"ז דעדיין תיקשי מדוע שפיכת שיריים חשיב דבר המביא לידי אכילה.

ועיין שפת אמת דרצה לחדש דיש איסור אכילה לפני שפיכת שיריים וכן דן המשך חכמה פרשת ראה פרק יב פסוק כז. והביא שני פסוקים דם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל. ומכאן ילפינן שהזריקה מתרת את הבשר וציין להלן לז. דדרשינן מדם זבחיך ישפך שפיכה.

וכן ציין לסנהדרין סג על הפסוק לא תאכלו על הדם יעו"ש.

הא דאמר הריני שוחט על מנת לקבל דמה למחר הא דאמר הריני מקבל דמה על מנת לשפוך שיריים למחר. ועיין רש"י דפירש דבשחט על מנת לקבל דמה למחר לא הוי פיגול. וכן מבואר ברמב"ם דלא ניתן לחשב על קבלה.

אמנם עיין בעל המאור בחולין דף לט וכן הוא ברמב"ן וברשב"א שם דפירשו דפיגול מהני גם במחשב על קבלה והולכה לעשותן למחר.

ולכאורה דבריהם סותרים גמרא מפורשת בסוגייתנו דמבואר שבכהאי גוונא ליכא פיגול.

עיין בראב"ד תו"כ פרשת ויקרא דיבורא דנדבה פרשת ד ה"ה ובפרשת צו פרשת ח' ה"ו. ויל"ע היטב בדבריו.

תוד"ה ע"מ לשפוך וכו' חישב לנשפכין מהו וכו'. והמפרש במעילה הביא בשם המורה דחישב לנשפכין היינו חישב על מנת לשפוך שיריים למחר ומספק"ל לגמרא דלא הוי מחשבה כיון שהוא הולך לאיבוד והקשו התוספות שם מסוגייתנו דמבואר דהוי מחשבה.

והגרי"ז תירץ דאיירי התם בחטאות הפנימיות שצריך לחשב גם בהזאה אחרונה שאינו עומד רק לשפיכת שיריים וחשיב אזיל לאיבוד מה שאין כן בסוגייתנו איירי בהזאה ראשונה שעדיין צריך לעשות שאר הזאות ואינו חשיב אזיל לאיבוד.

בא"ד. על פי' התוספות הקשה הגרי"ז מדוע לא יהא מצווה לאוספו הרי הוי חפצא דשיירים ודינם לישפך ליסוד.

יג: - יד.

א"ר יהודה בריה דרבי חייא וכו' שמעה אילפא וכו'. הנה כלפי קושיית אילפא שמכיוון שלמדנו משלמים לא יתכן שיהיה עדיף משלמים ועליו הקשתה הגמרא דאם כן חטאת שלא לשמה לא תוציא מידי פיגול. ומה התשובה לשאלה זו. דהמאן דאמר הראשון סבר דלא ילפינן פיגול משלמים אלא מריבוי בתורת כהנים [צו פרשתא ח ה"ד]. והמאן דאמר השני סבר כן ילפינן משלמים כמבואר להלן כח. זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין אף כל מפגלין ומתפגלין. ובכל אופן דנה הגמרא האם יש לחלק בין פסול דשלא לשמה דשייך ללמוד משלמים לטבילת אצבע דלא ובזה נסוב משא ומתן בגמרא.

אי מה שלמים וכו' הקשה הגרי"ז דהא בעינן כהרצאת כשר כן הרצאת פסול דהיינו שיקרבו כל מתיריו כמצוותו ואם כן פשוט דחטאת שלא לשמה תהא פסולה דהרי כן מצינו להלן פא: לרבנן דחטאת שנכנס דמה לפנים פסולה ומוציא מידי פיגול כיוון דלא הוי הרצאת כשר.

והגרי"ז תירץ על פי מה שביאר להלן בגמרא כח: כט. [ודיברנו מזה באריכות שם.] דברש"י שם מבואר דבכהרצאת כשר כתוב שבעינן שיקרבו כל מתיריו ובלא יחשב כתוב שמחשבה מוציאה מיד מחשבה. וקשה ל"ל לא יחשב תיפוק ליה מלא ירצה שהרי לא קרבו כל מתיריו ותירץ ב' תירוצים. עיין בגרי"ז בסטעניסיל ובשיעורי זבחים מהגרי"ד.

אלימא דדמי לקבלה. הגרא"י דייק מפירוש רש"י, דמשמע שהנידון היה האם נאמרה כלל עבודת קבלה במנחה. שהרי כתב בד"ה אלא כיון דלא סגי דלא יהיב קומץ בכלי שרת לקדשו בתוכו כדאמרינן לעיל שלא בכלי שרת פסולה עכ"ל מבואר מדבריו דהנידון היה האם בכלל בעינן נאמרה עבודת קבלה במנחה. והקשה הגרי"ז דכיוון דמבואר בסוטה יד: שפשיטא שבעי קידוש קומץ בכלי שרת מה בכך שמעשיה שונים במנחה מבקרבן. הא גם מעשה הקמיצה ומעשה השחיטה שונים ובכל אופן אומרים שקמיצה כנגד שחיטה ה"נ נאמר שמתן כלי כנגד קבלה.

והגרי"ז ביאר על פי סוגיית הגמרא במנחות ז: דמבואר התם דקידוש קומץ בעינן כלי האוחז ביד הכהן דומיא דדם. ודן הגרי"ז דזוהי שאלת הגמרא מי במנחה עושה את עבודת הקבלה האוחז או הנותן בכלי. וזהו לשון הגמרא דבבריתא מוזכר נותן בכלי ושאלה הגמרא דלא דמי דבקבלה האוחז הוא העושה וכאן זהו הנותן.

אלא דהסתפק הגרי"ז מהו דין האוחז בכלי האם מהני בו מחשבה או לא. ועדיין צריך ליישב את שיטת רש"י שמבואר דלא כהגרי"ז.

היינו הולכה. בפשוטו הכוונה שמעשה הטבילה הוא הולכה אמנם הגרא"י דייק מרש"י שכתב שמוליך הדם באצבעו להולכה למזבח הוא ההולכה. ועיין רש"י מנחות יג: ד"ה משום הולכה שזר שליקטה ונתנה לכהן וכו' וכן ד"ה שלא ברגל וגם שם צ"ע דלכאורה העבודה הוא הליקוט ולא ההושיטה לכהן.

שם. יש לעיין מדוע הוצרכה הגמרא לומר דהוי הולכה מדוע לא נאמר דכיוון שלא סגי דלא עביד ליה היינו עבודה חדשה אמנם הילפותא היא דכל עבודת דם המעכבת היא מפגלת ומדוע בעינן למימר דהיא בכלל הולכה.

שם. עיין רמב"ם פסולי המוקדשין פי"ז ה"ג דמשמע מדבריו דהיינו זריקה. ועיין מל"מ פי"א ה"א שהקשה מדברי הרמב"ם סוף פרק יג שפסק שהולכה שלא ברגל אינה הולכה ואם כן הקשה איך פסק הרמב"ם שטבילת אצבע מפגלת הרי בגמרא מבואר דהיינו הולכה.

ועיין מנחות יג: א"ר ינאי ליקוט לבונה בזר פסול ומבואר שם בגמרא כסוגייתנו דהוי משום הולכה. ועיין התם ברמב"ם דגם שם פירש דהוי משום קמיצה ולא משום הולכה. פסולי המוקדשין פט"ז ה"ז ועיין חידושי רבי חיים הלוי פי"ח פסולי המוקדשין הי"ב ד"ה והנה אכתי.

ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת. עיין משנה למלך פסוה"מ פי"ז ה"ג. דלכו"ע אינה מתפגלת דאינה אכילת אדם או אכילת מזבח אמנם הקרן אורה נקט דאידך ברייתא התרוויהו פליג. וצ"ע.

להכי לא כתב וטבל דמשמע הכי ומשמע הכי. יש להסתפק האם לא נאמר כלל טבילה בחטאות החיצונות ומספיק לקיחה. או דנאמר, רק דלא הוי עבודה ונפק"מ בדם שקרש. עיין מנחות כא. בעא מיניה רבי מני וכו'. וע"ז נ:.